

Ultrasonografické vyšetření jaterních cév

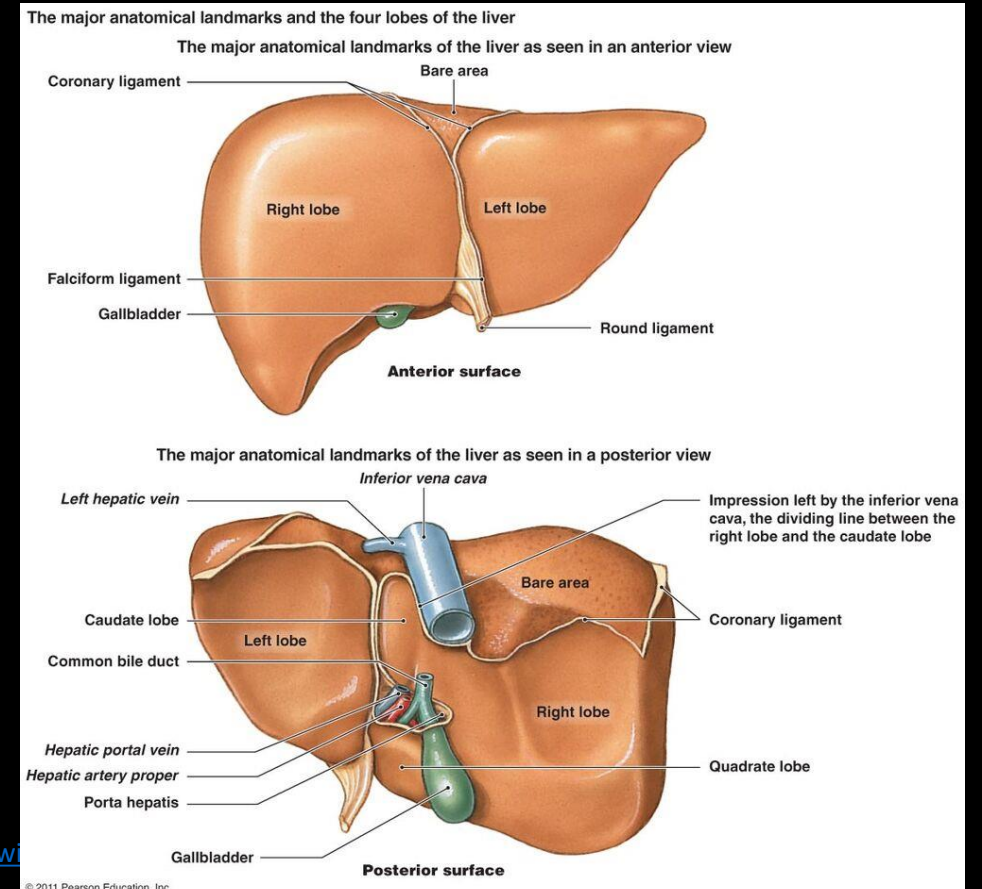
Vlastimil Válek ml., Jakub Hustý

Klinika radiologie a nukleární medicíny FN Brno

Přednosta doc. MUDr. Marek Mechl, Ph.D., MBA

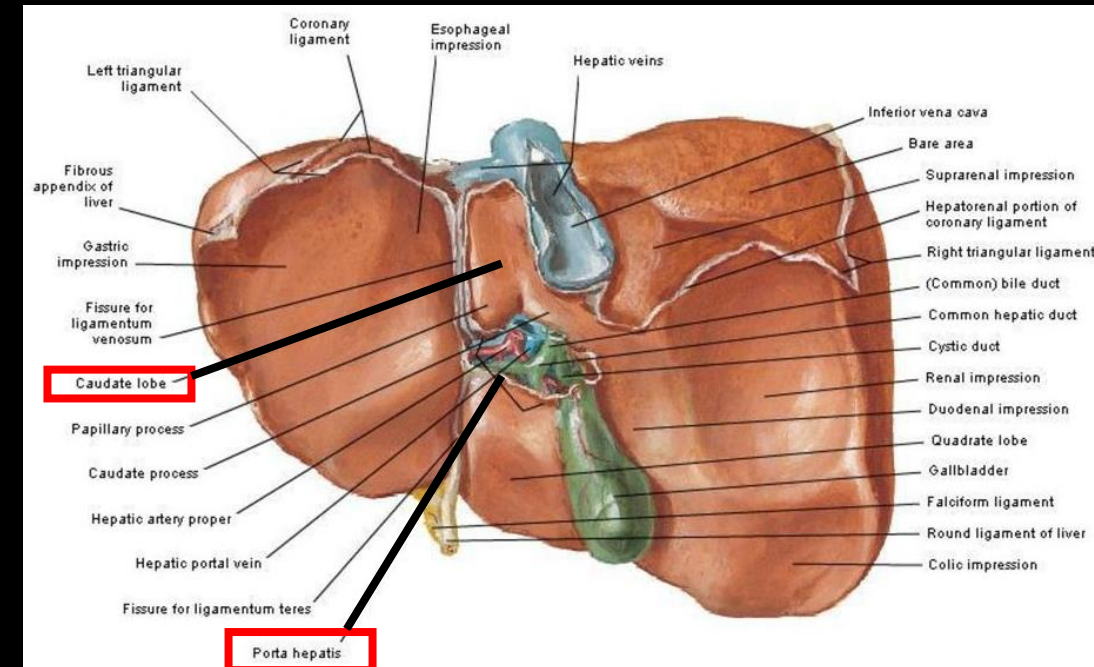
Játra

- největší žláza v lidském těle (1500 g)
- uložena intraperitoneálně v pravém supramezokolickém prostoru
- facies diaphragmatica
- facies visceralis

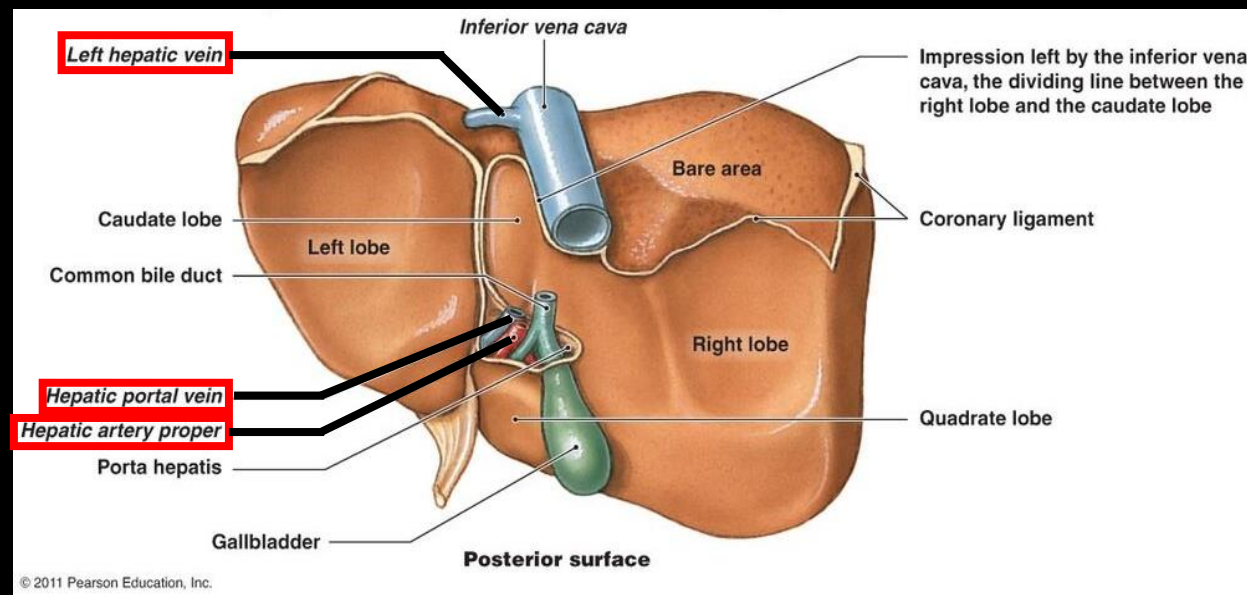
Facies visceralis

- porta hepatis (arteria hepatica propria, vena portae, ductus hepaticus communis, nervy, lymfatické cévy)
- lobus caudatus
  - dorzálně od porta hepatis
  - processus caudatus, processus papillaris
  - samostatné cévní zásobení
    - > hypertrofie u cirhózy při atrofii zbytku parenchymu

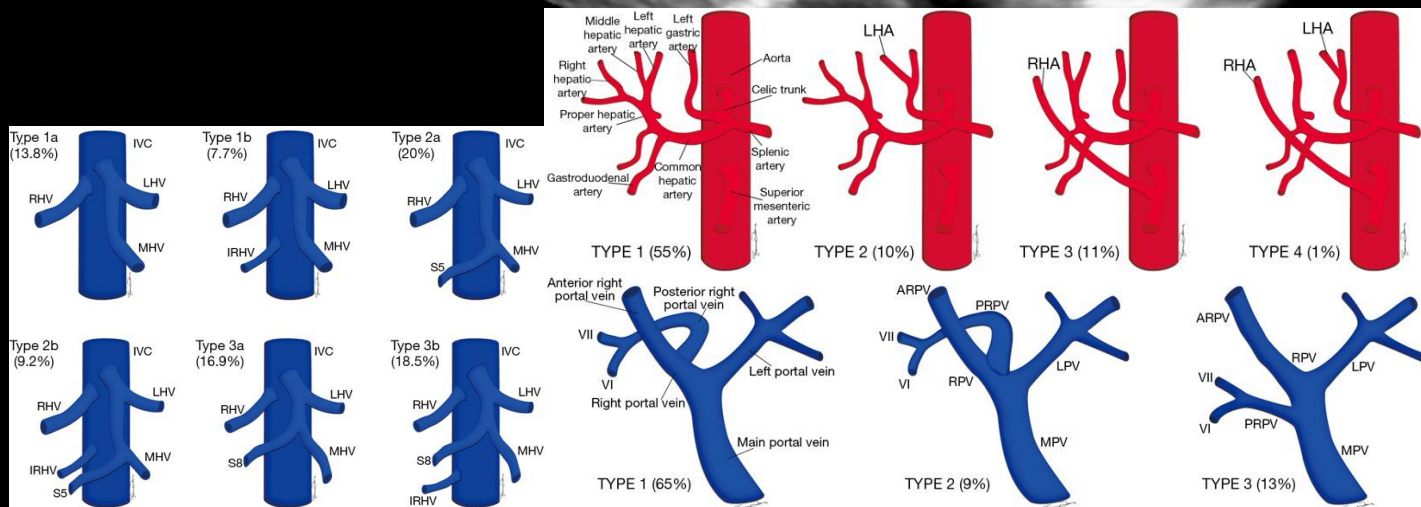
Cévní zásobení

- do jater
  - vena portae (75 %) – živiny a metabolity absorbované ze střeva
  - arteria hepatica propria (25 %) – okysličená krev
    - => jaterní infarkty jsou velmi vzácné
- z jater
  - venae hepaticae -> vena cava inferior

Cévní anomálie

- arteria hepatica communis - 40 – 45 %
  - arteria mesenterica superior -> arteria hepatica dextra - 12,5 %
  - arteria gastrica sinistra -> arteria hepatica sinistra – 7,5 %
- vena portae - 20% - 30 %
  - trifurkace kmene portální žíly – 7,8 – 10,8 %
- venae hepaticae
  - přídatná pravá jaterní žíla – 48 %
  - větvící se pravá jaterní žíla – trifurkace
-> problém segmentární anatomie

Common hepatic artery. Kenhub. Accessed August 27, 2022. <https://www.kenhub.com/en/library/anatomy/common-hepatic-artery>

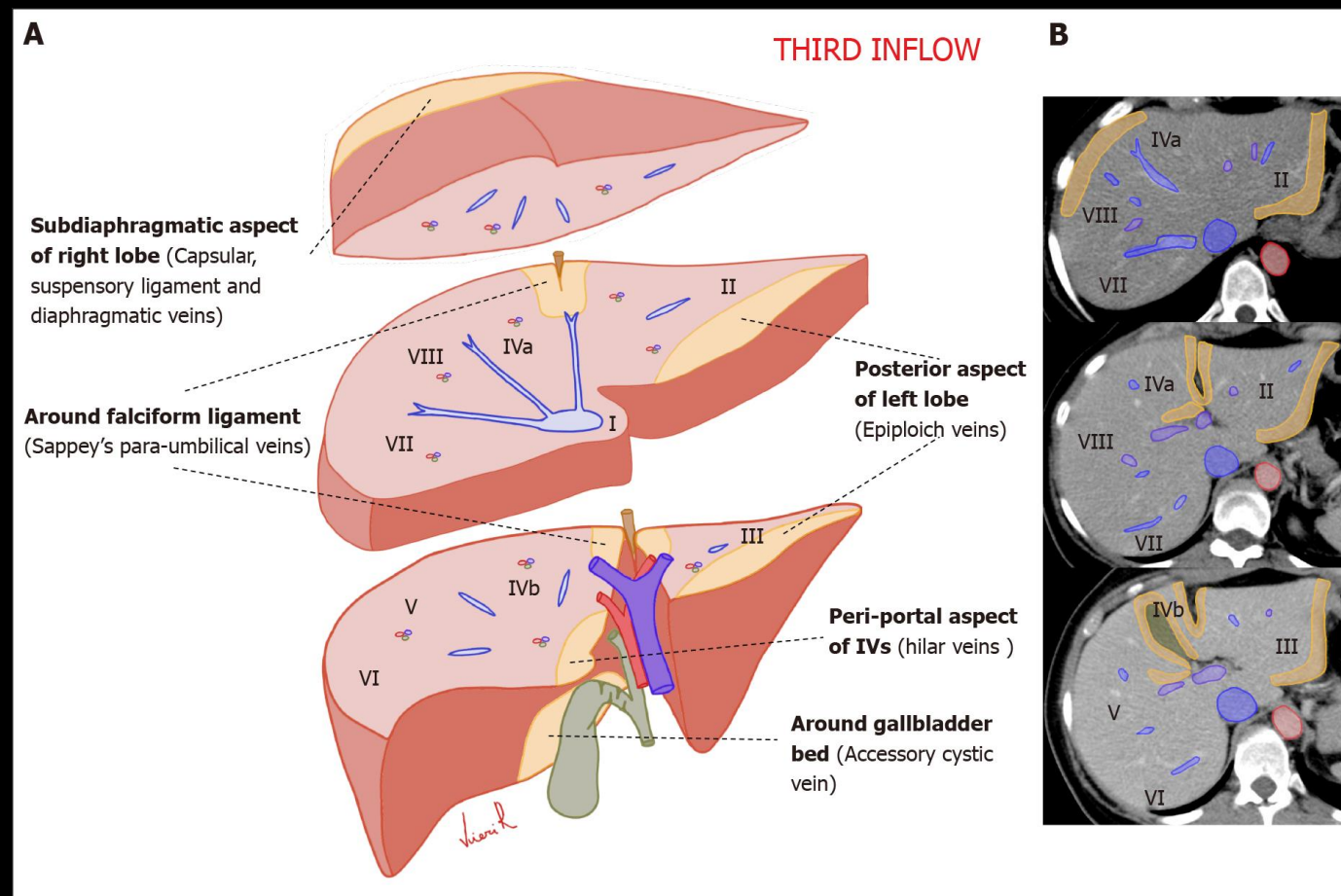
Gallego C, Velasco M, Marcuello P, Tejedor D, De Campo L, Frieria A. Congenital and Acquired Anomalies of the Portal Venous System. *RadioGraphics*. 2002;22(1):141-159. doi:[10.1148/radiographics.22.1.g02ja08141](https://doi.org/10.1148/radiographics.22.1.g02ja08141)

Bashir O. Hepatic veins | Radiology Reference Article | Radiopaedia.org. Radiopaedia. doi:[10.53347/rID-16237](https://doi.org/10.53347/rID-16237)

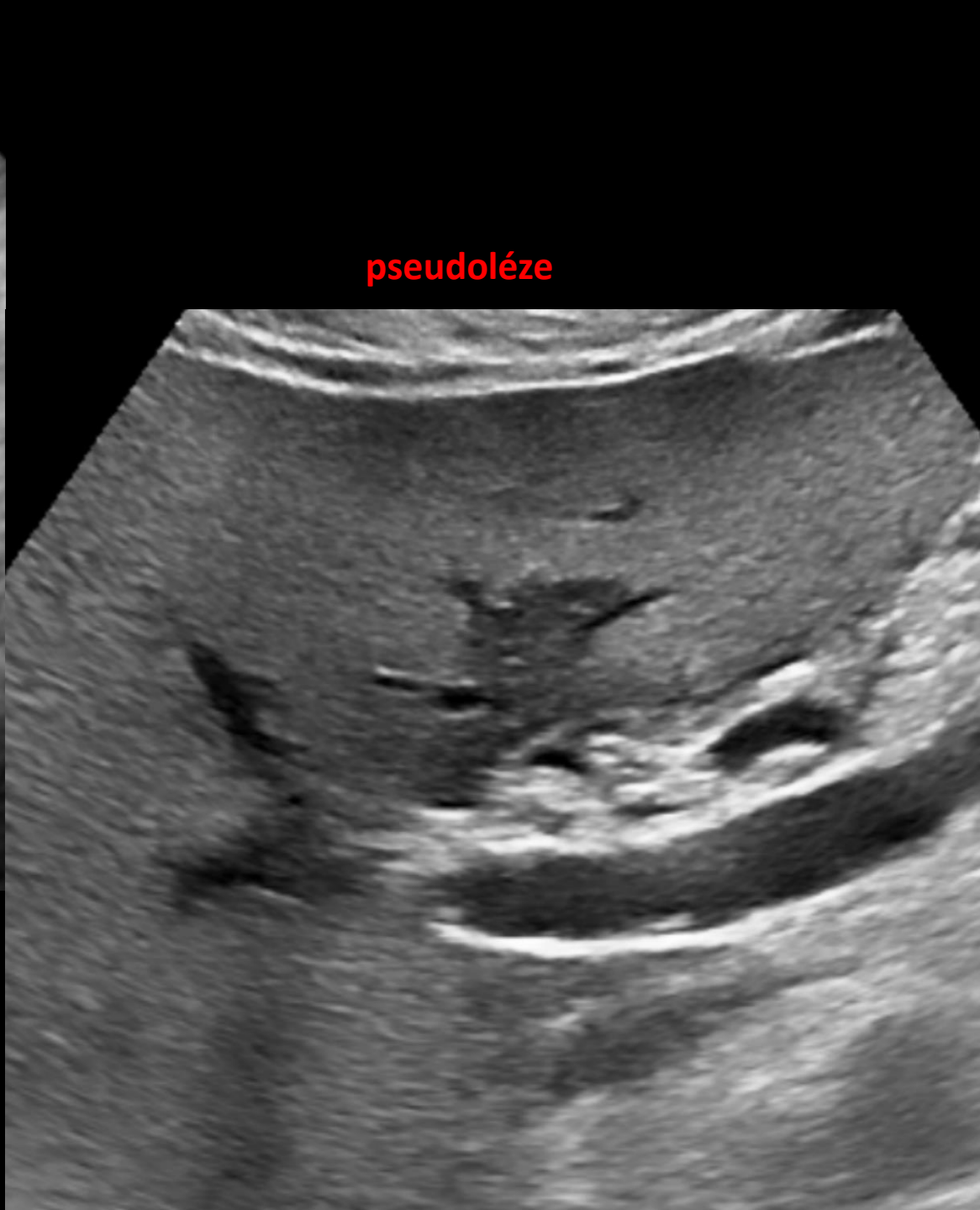
Cévní zásobení

- third inflow areas
  - epigastrické a periumbilikální žíly
    - (vena Sappey, vena Burow)
  - cholecystické žíly
  - parabiliální žíly
- vznik pseudolézí a fokální steatózy v typických místech

fokální steatóza

pseudoléze

Vena portae

- soutok vena lienalis a vena mesenterica superior
- šířka 11-13 mm, rychlost 20-40 cm/s
- toky hepatopetální (směrem do jater)
- vyšetření z interkostálního přístupu laterálně při mělkém dýchání/na levém boku subkostálně
  - v hlubokém nádechu se může žíla rozšířit až na 16 mm
- konvexní sonda

Abd Renal
C5-1
28Hz
RS

2D
56%
Dyn R 55
P Low
HGen

Dist 12.5 mm

TIS0.2 MI 1.3 Abd Gen
C5-1
9Hz

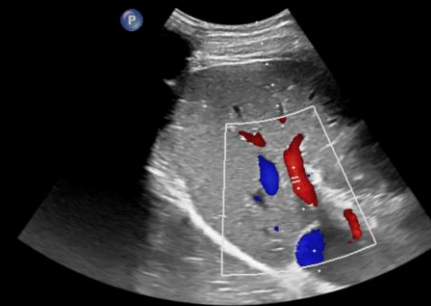
2D
66%
Dyn R 55
P Med
HGen

CF
50%
1320Hz
WF 65Hz
2.8MHz

PW
40%
WF 50Hz
SV2.0mm
2.2MHz
7.6cm

14cm

36mm/s

Vel 20.6 cm/s

13cm

36mm/s

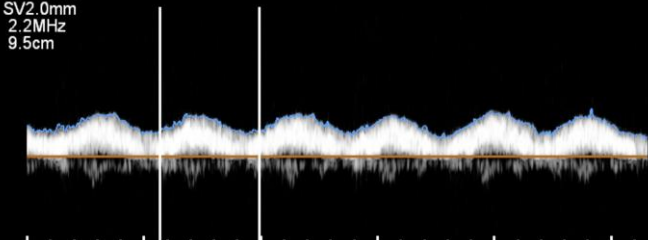
Abd Gen
C5-1
7Hz

2D
58%
Dyn R 55
P Med
HGen

CF
57%
1080Hz
WF 81Hz
2.3MHz

PW
40%
WF 50Hz
SV2.0mm
2.2MHz
9.5cm

-60
-40
-20
-cm/s
-20
-40

TIS1.2 MI 0.7

PSV 25.2 cm/s
EDV 13.4 cm/s
MDV 12.4 cm/s
RI 0.47
AT 227 ms

M3 M4
+18.5

-18.5
cm/s

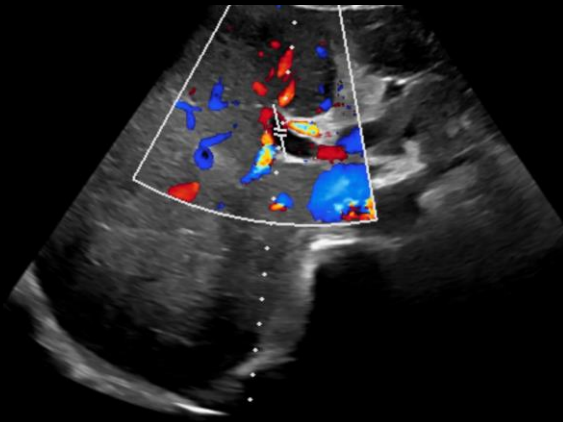
-80
-40
-cm/s
-20
-40

36mm/s

Vena portae - patologie

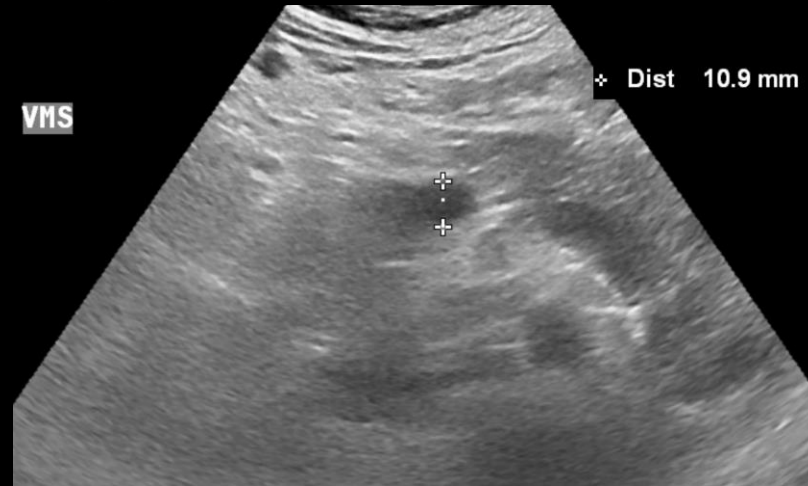
- >13 mm, <15 cm/s
  - známka portální hypertenze

✦ Vel 8.70 cm/s

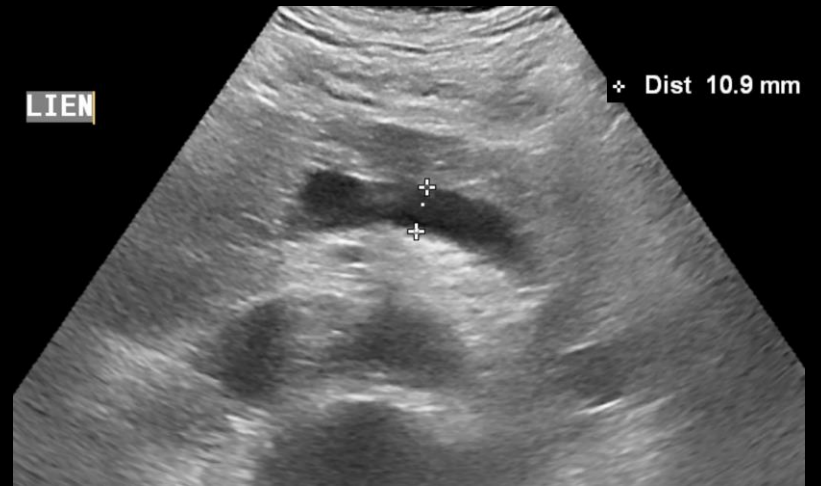
VMS

✦ Dist 10.9 mm

✦ Dist 15.7 mm

✦ Dist 10.9 mm

LIEN

VP+VMS+VL < 25mm

Vena portae - patologie

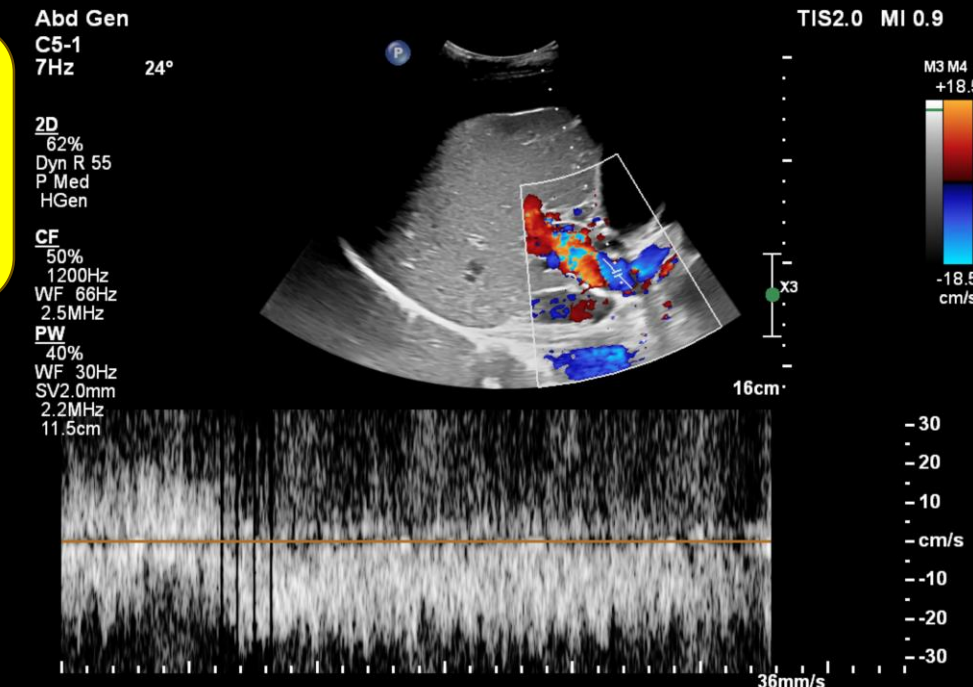
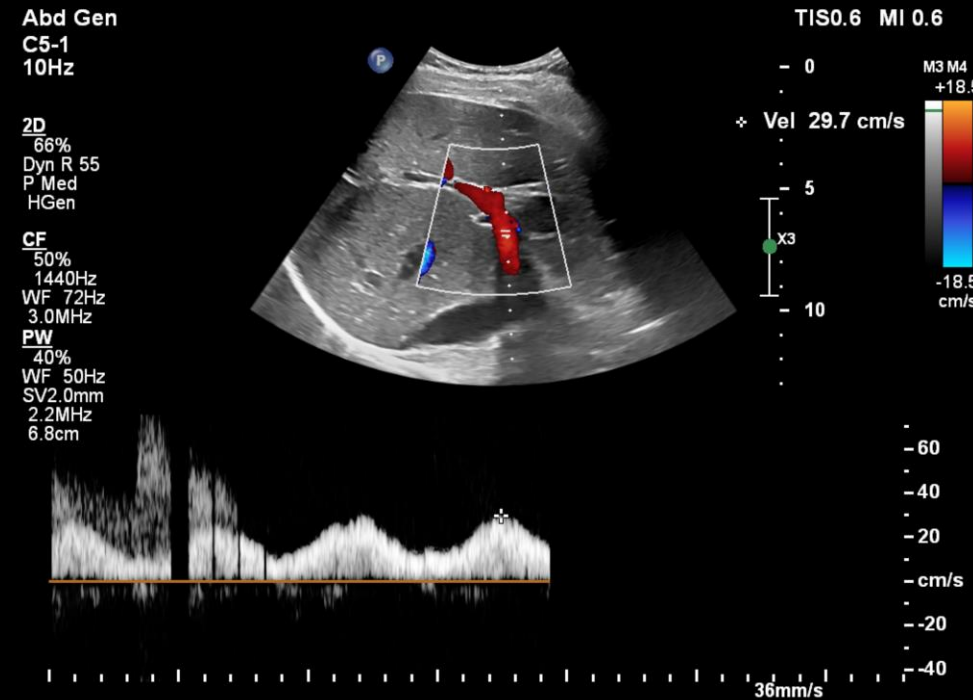
- pulzatilní tok
  - může být u hubených
  - srdeční vady – trikuspidální regurgitace; srdeční selhání
  - arterioportální zkraty
  - počínající portální hypertenze

$$PI = \frac{V_{max} - V_{min}}{V_{max}}$$

$$PI = \frac{V_{min}}{V_{max}} > 0,5$$

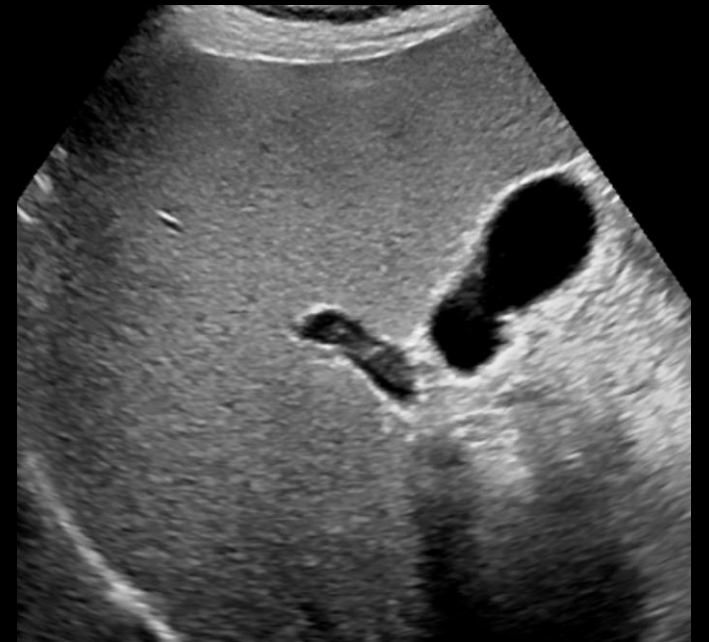
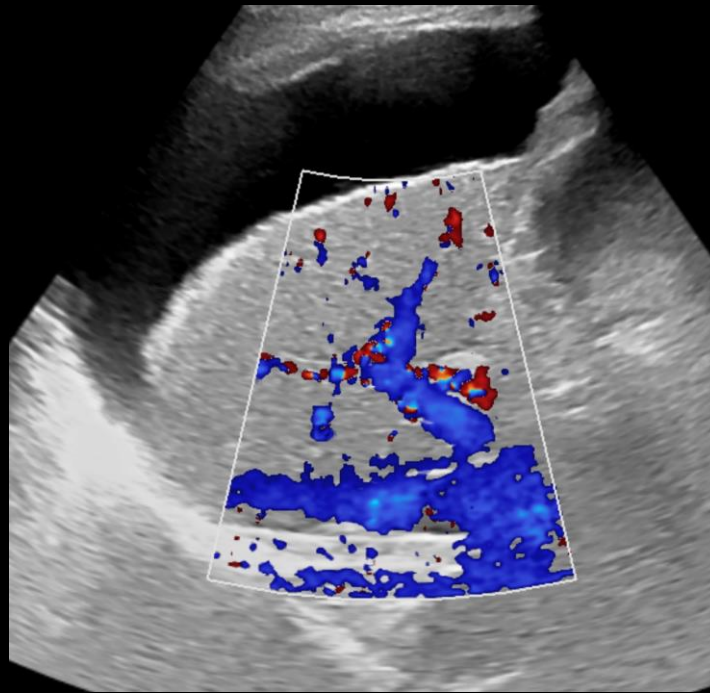
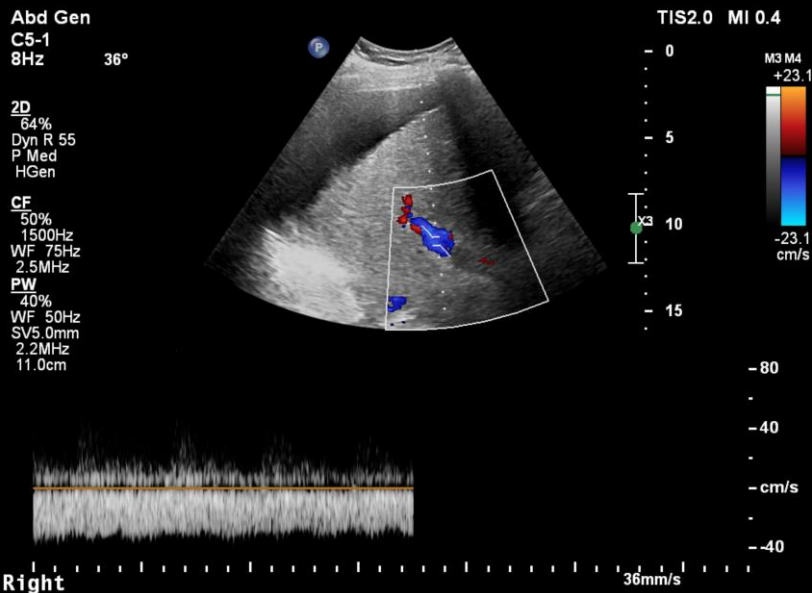
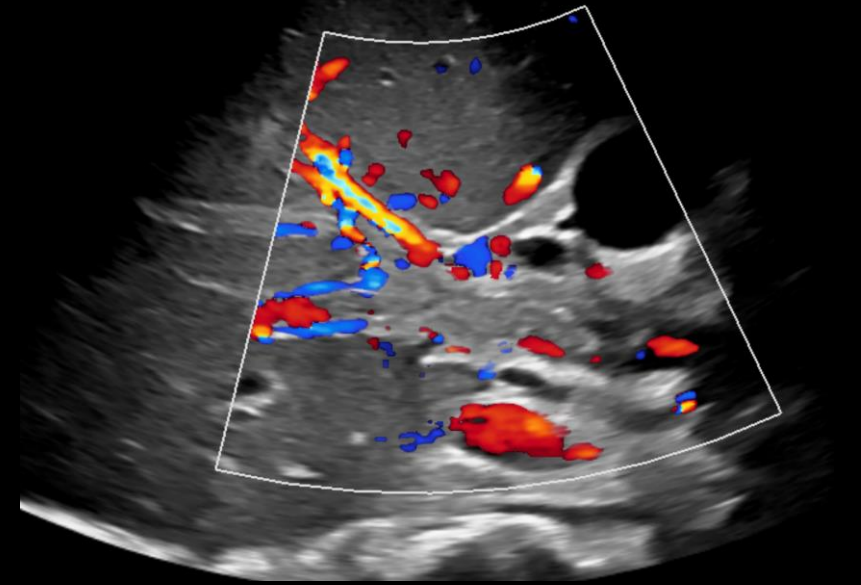
V_{max} = peak systolic velocity (nejvyšší rychlost v portě)

V_{min} = end diastolic velocity (nejnižší rychlost v portě)

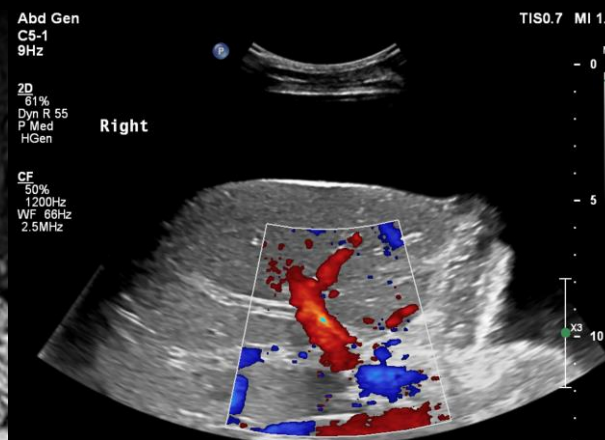
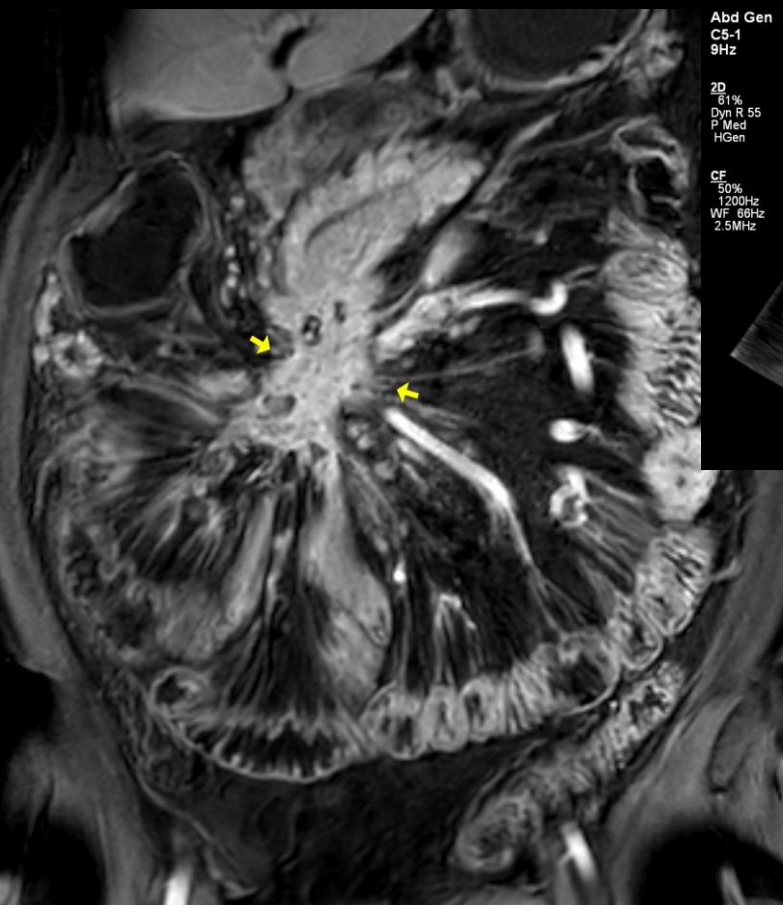
Vena portae - patologie

- hepatofugální (z jater směrem centrálně)
  - portální hypertenze
- vymizelé toky – trombóza (kavernózní přestavba porty)

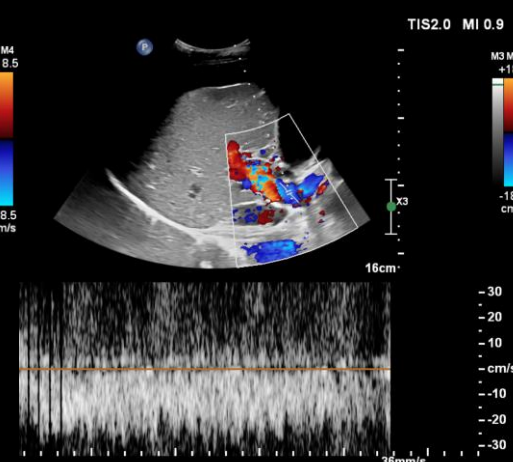

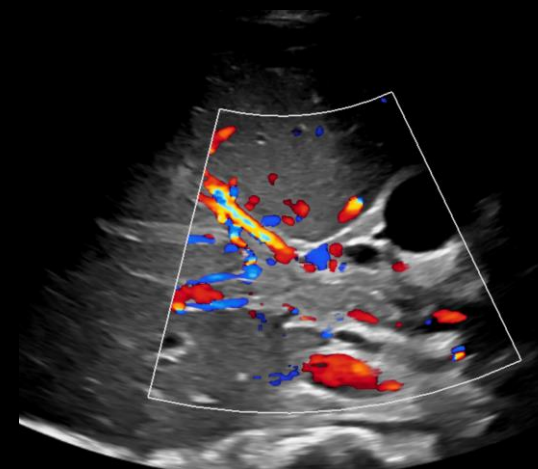
Neinvazivní monitorace

17.2.2022

16.12.2022

29.12.2022

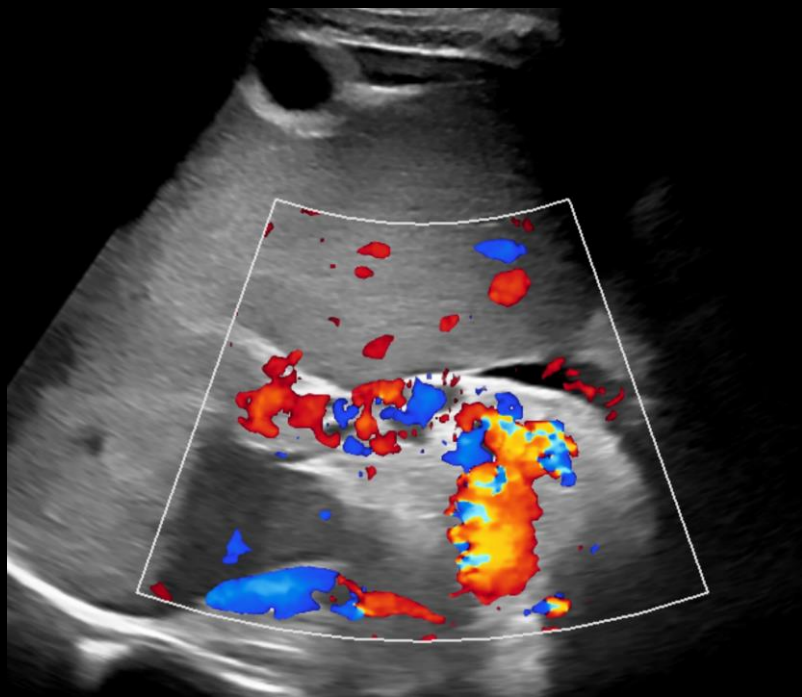
30.12.2022

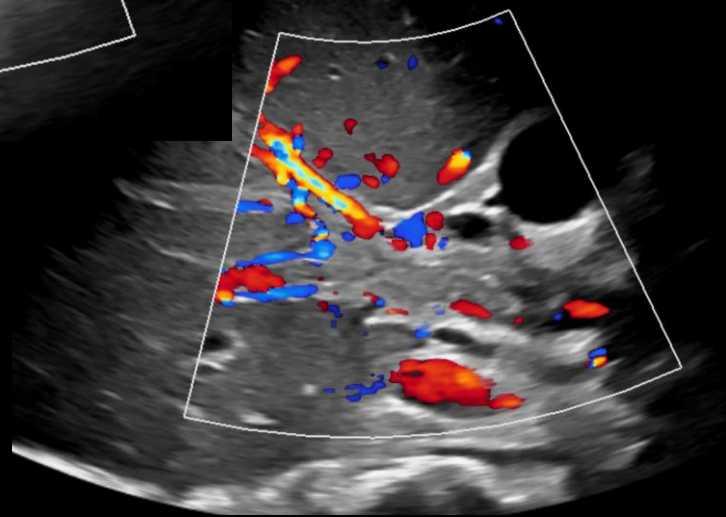
22.2.2023

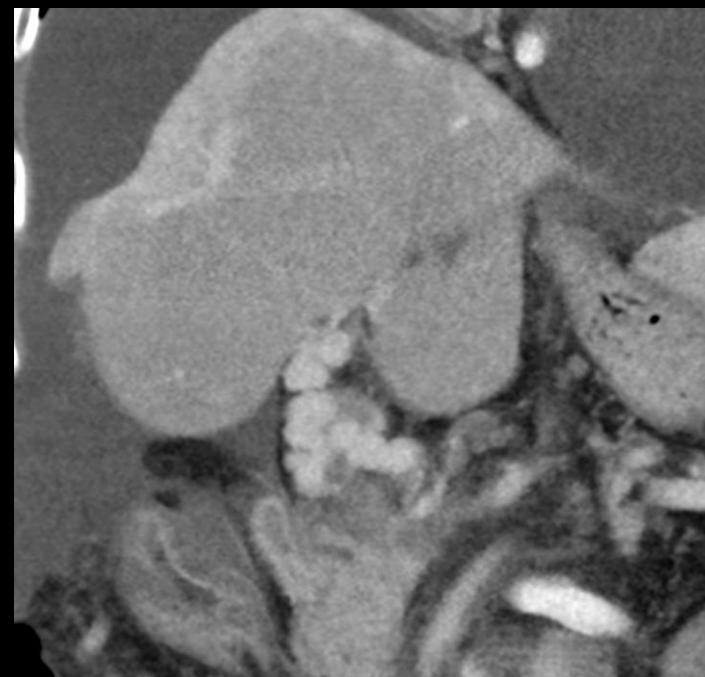
Neinvazivní monitorace

28.5.2024

29.12.2022

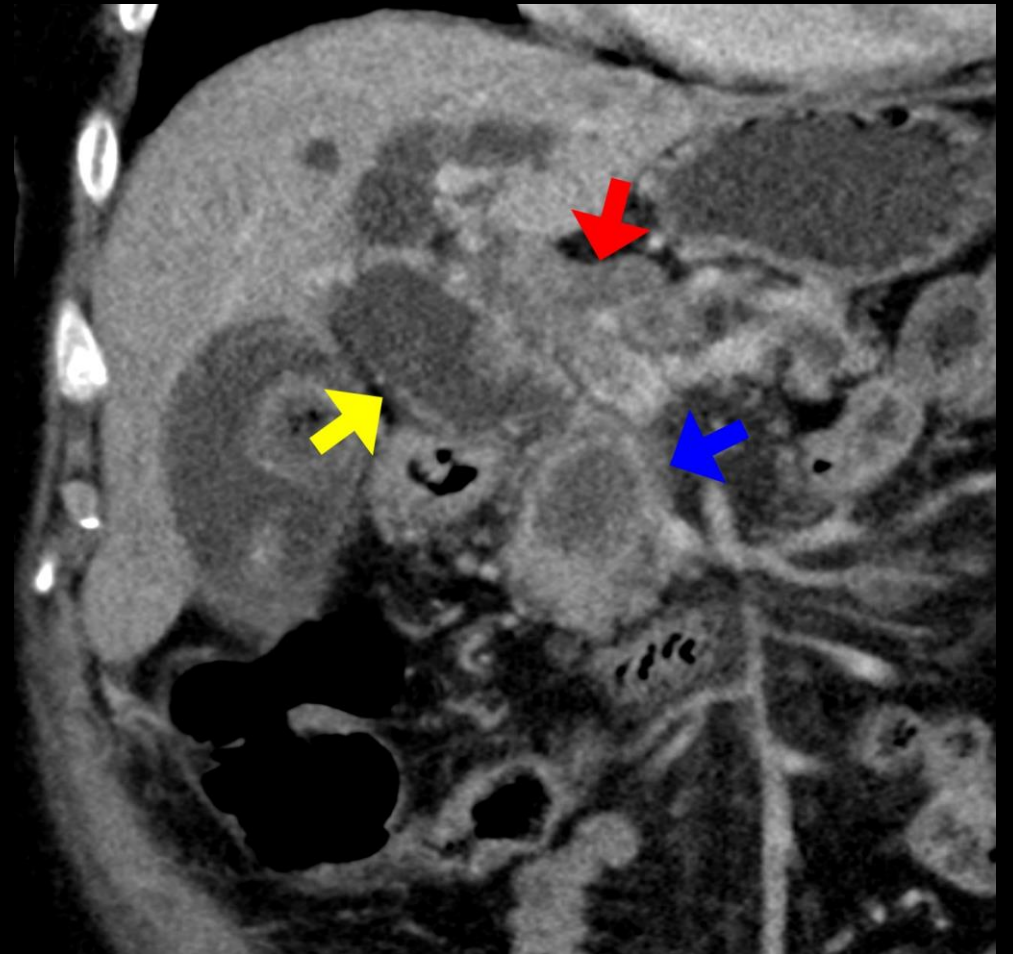
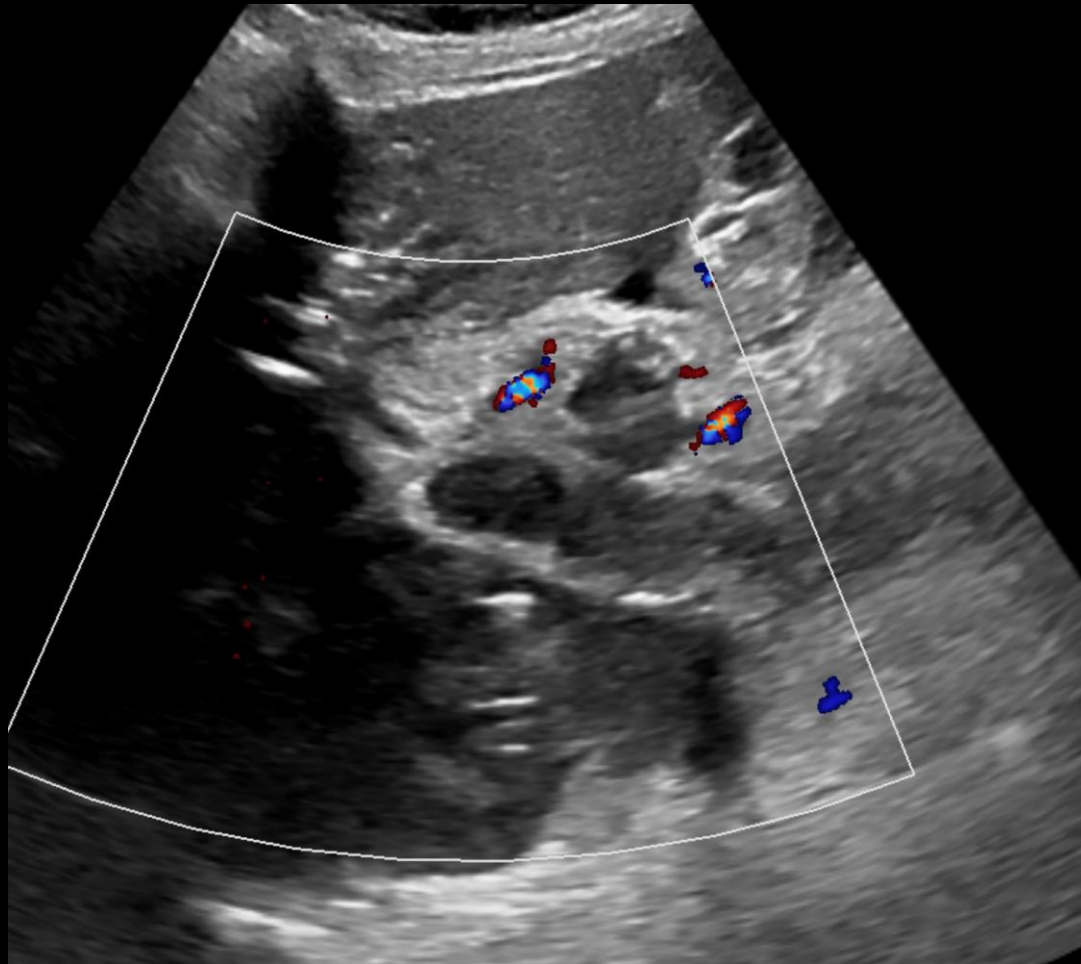

2.2.2024

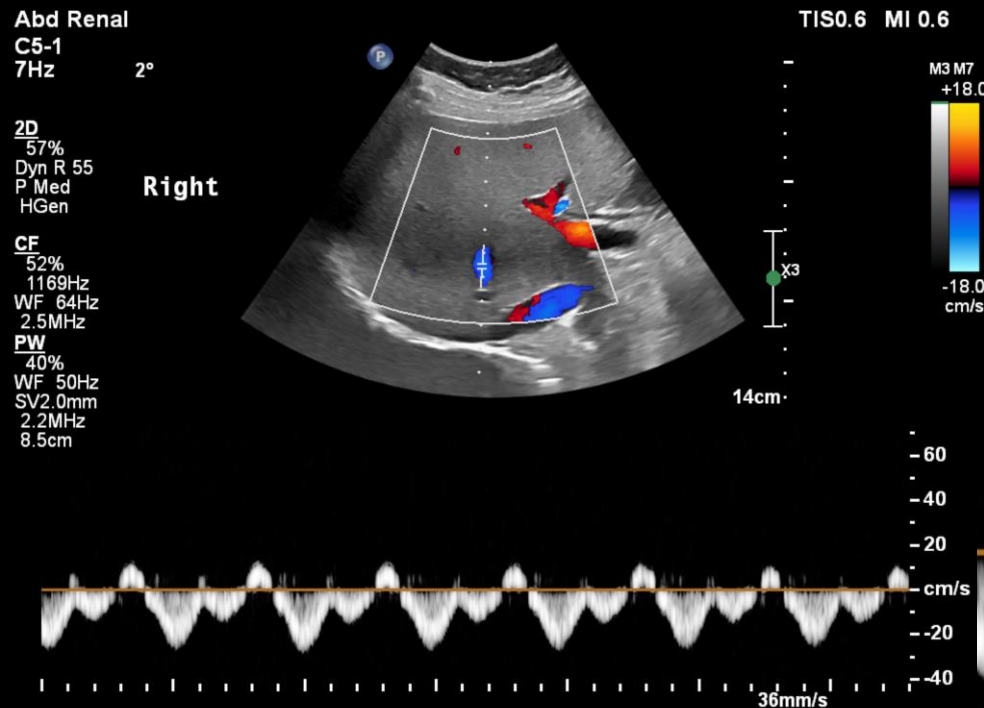
30.12.2022

Trombóza porty (nádorový trombus)

Vena hepatica

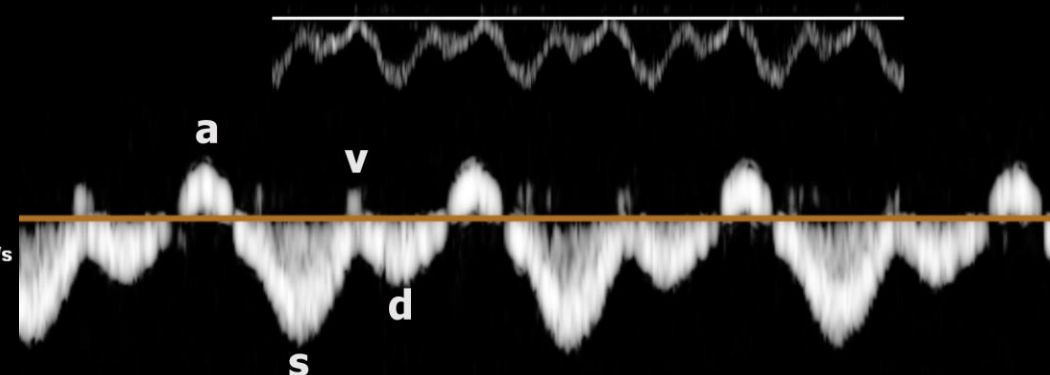
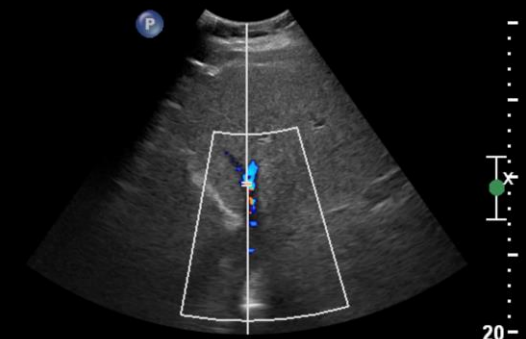
- šíře do 8 mm při ústí do dolní duté žíly
- trifazický tok (čtyři vlny)
- vyšetření na zádech subkostálně při mělkém dýchání
- konvexní sonda

FR 7Hz
RP

2D
59%
C 55
P Med
Gen

CF
49%
700Hz
WF 52Hz
Med

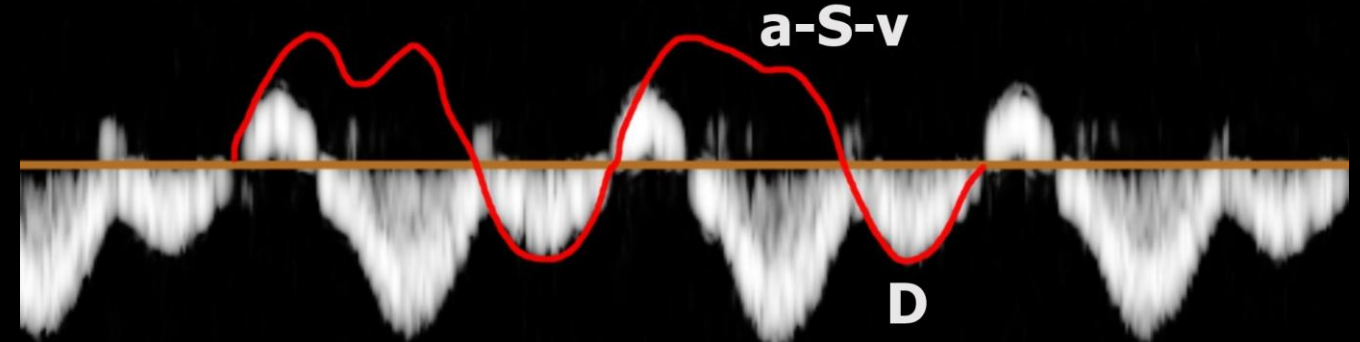
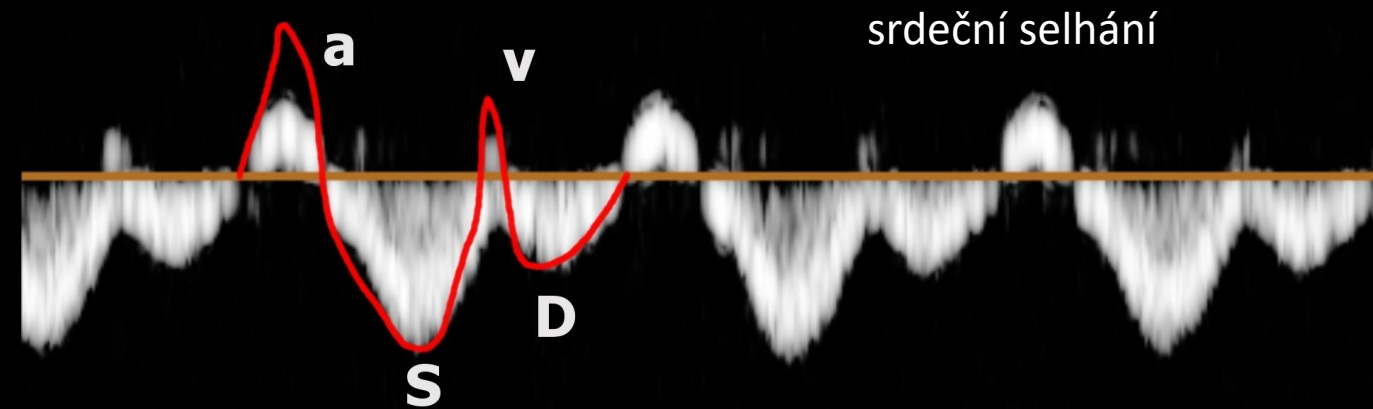

Vena hepatica - patologie

- zvýšení pulzatility (>8-10 mm)
  - městnavé srdeční selhání
  - trikuspidální regurgitace

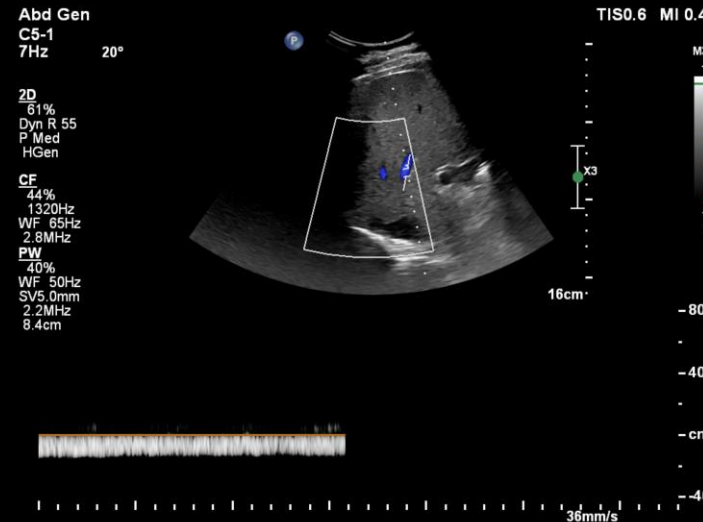
Owen C, Meyers P. Sonographic Evaluation of the Portal and Hepatic Systems. *Journal of Diagnostic Medical Sonography*. 2006;22(5):317-328.
doi:[10.1177/8756479306293101](https://doi.org/10.1177/8756479306293101)

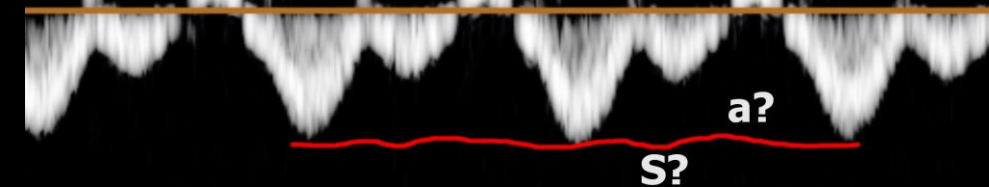

Vena hepatica - patologie

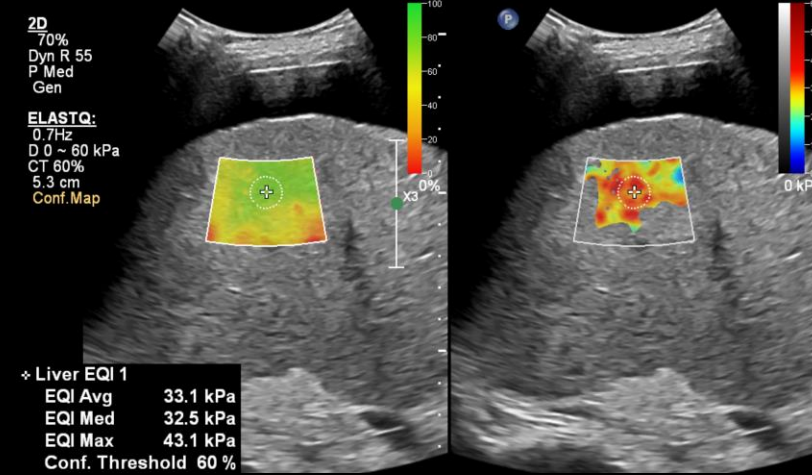
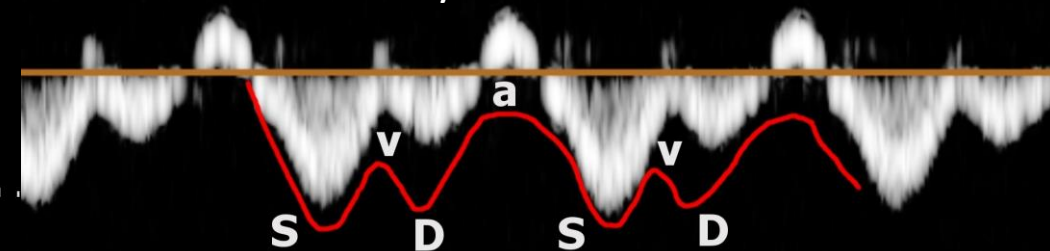
- snížení fazicity
    - monofazické toky
    - bifazické toky
- ↓
- městnavé srdeční selhání
  - steatóza
  - Valsalvův manévr
  - cirhóza
  - Budd-Chiariho syndrom
  - (u obézních ve Valsalvovy)

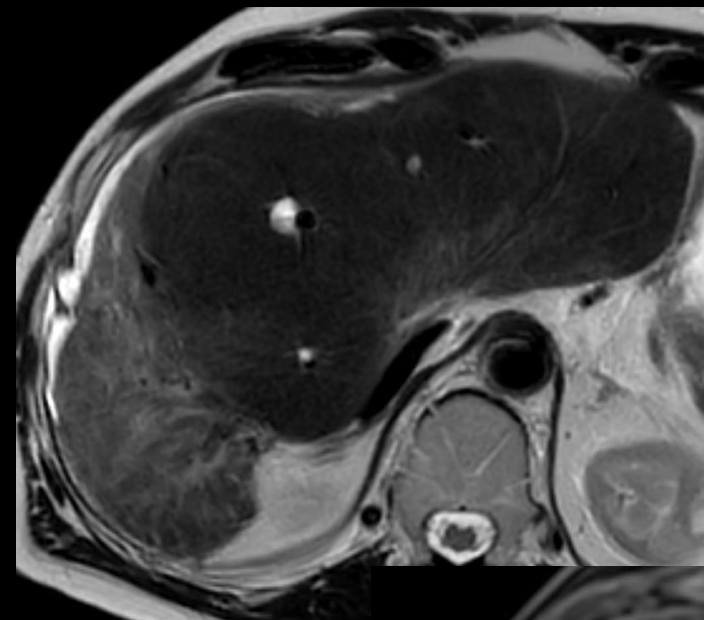
monofazický tok

bifazický tok

64* PSC

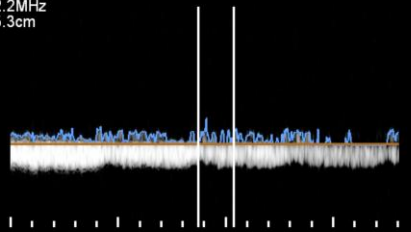
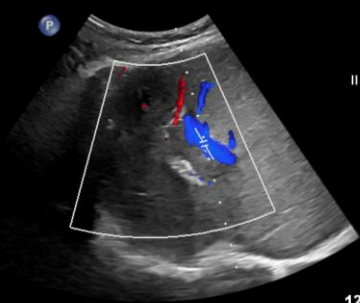
Abd Renal
C5-1
7Hz 16°

2D
58%
Dyn R 55
P Med
HGen

CF
52%
1519Hz
WF 68Hz
3.3MHz

PW
40%
WF 50Hz
SV2.0mm
2.2MHz
5.3cm

Right

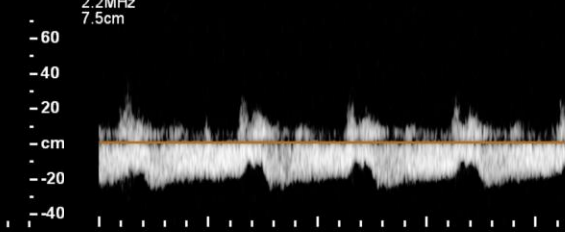
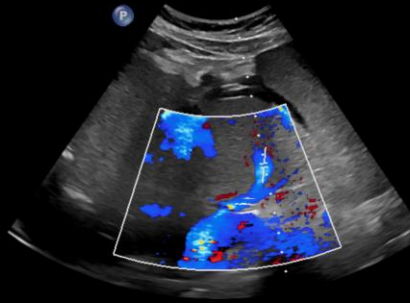
TIS0.3 MI 0.6
Abd Renal
C5-1
6Hz 16°

2D
50%
Dyn R 55
P Med
HGen

CF
52%
1169Hz
WF 64Hz
2.5MHz

PW
40%
WF 50Hz
SV2.0mm
2.2MHz
7.5cm

LEVA

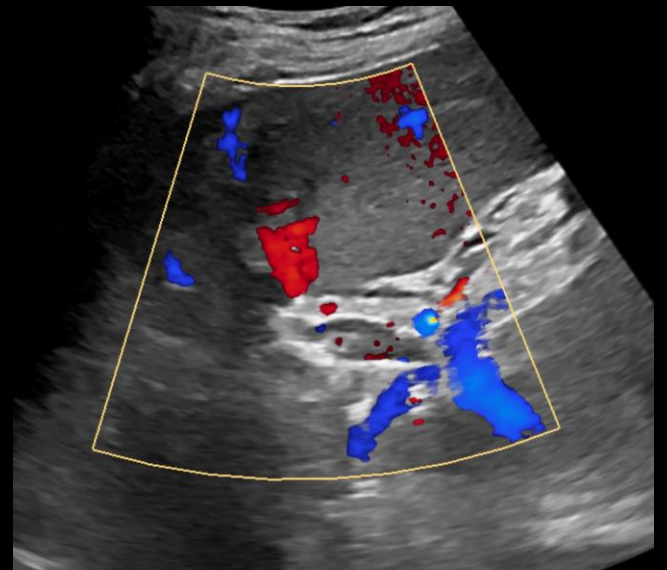
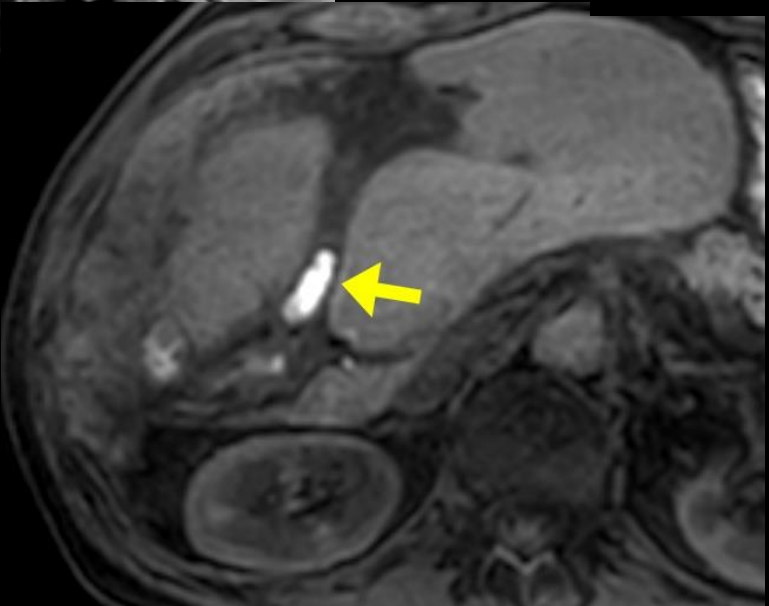
TIS0.6 MI 0.6
Abd Renal
C5-1
6Hz 16°

2D
50%
Dyn R 55
P Med
HGen

CF
52%
1169Hz
WF 64Hz
2.5MHz

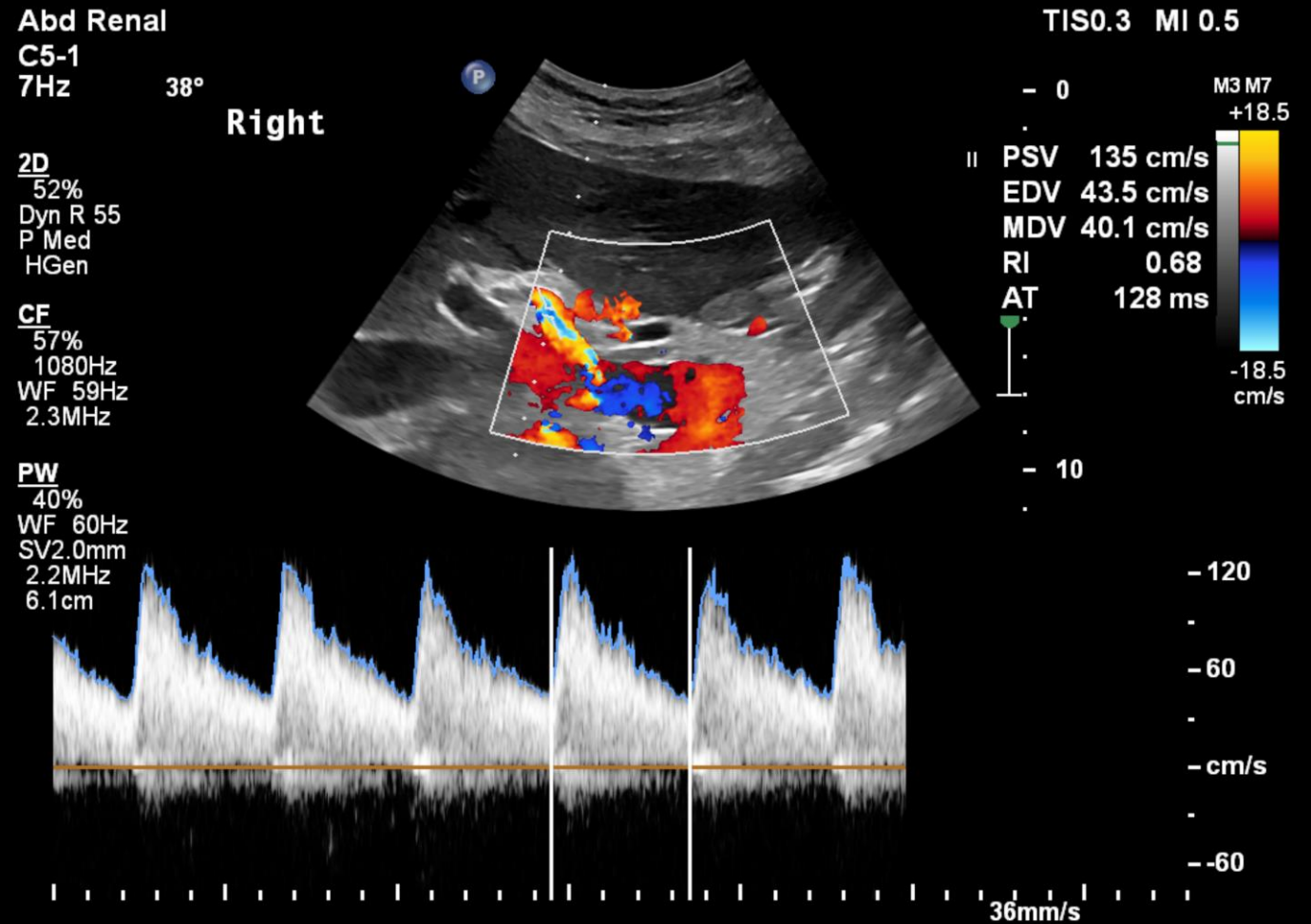
PW
40%
WF 50Hz
SV2.0mm
2.2MHz
7.5cm

M3 M7
+18.0
-18.0
cm/s

Arteria hepatica propria

- peak systolic velocity kolem 100 cm/s
- rezistenční index 0,55-0,7
- toky hepatopetální (do jater)
- vyšetření z interkostálního přístupu laterálně/na levém boku subkostálně
  - mělké dýchání
- konvexní sonda

Arteria hepatica propria - patologie

- vzestup rychlosti
  - portální hypertenze, trombóza porty
- pokles rychlosti
  - trombóza tepny
- zvýšený resistenční index
  - cirhóza
  - postprandiálně
  - staří pacienti
- **snížený** resistenční index
  - cirhóza
  - portální hypertenze
  - AV malformace
  - stenóza truncus coeliacus

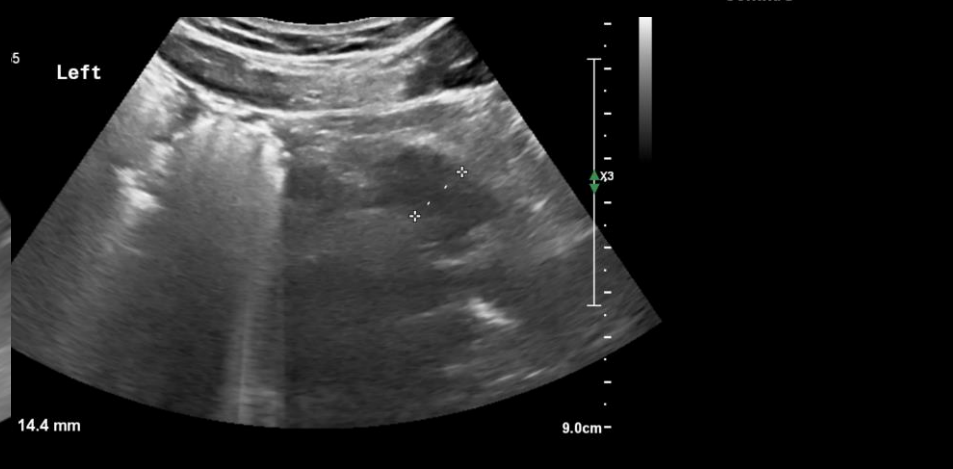
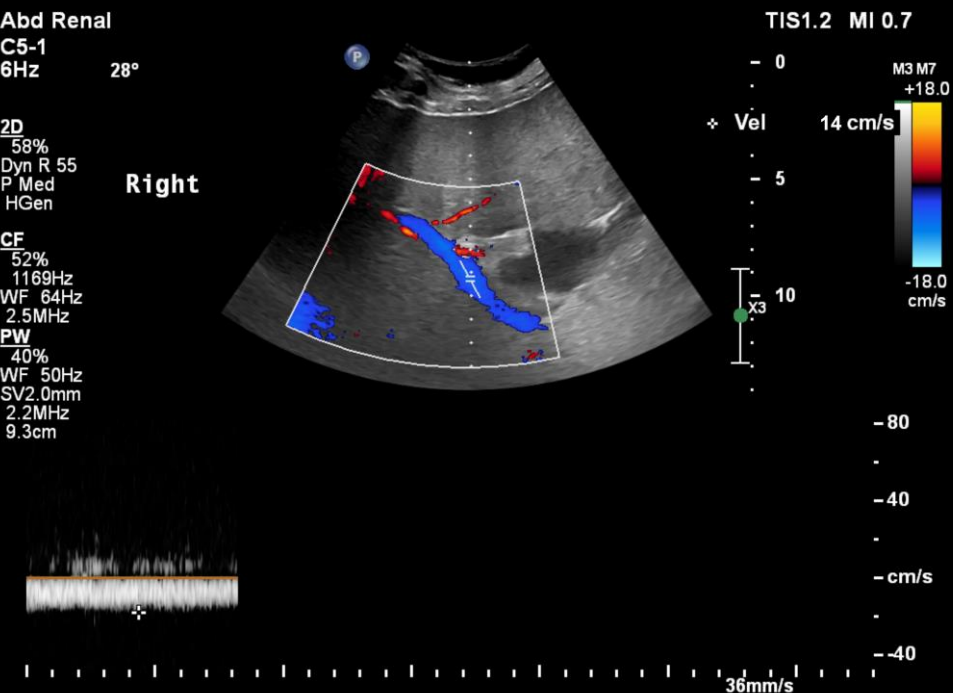
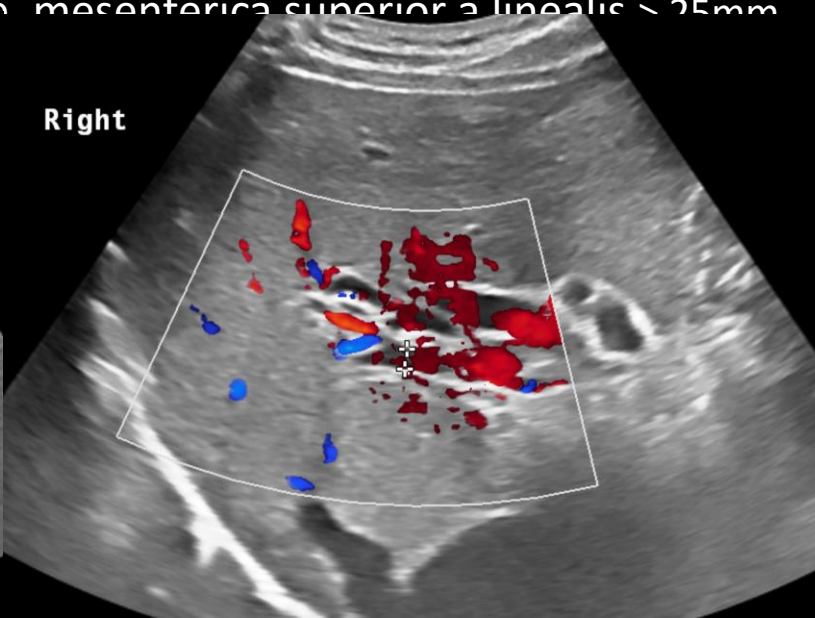
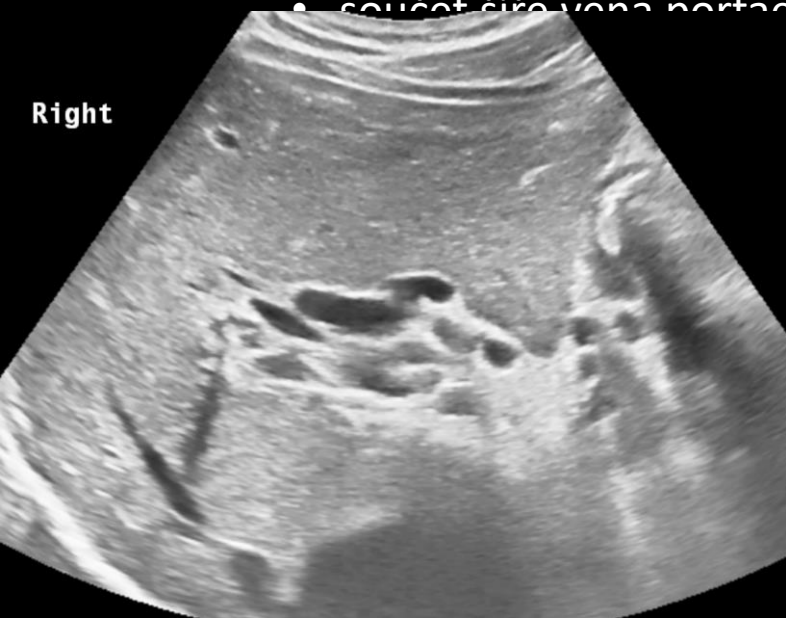
Portální hypertenze

- portosystémový gradient >5 mmHg (měříme HVPG (*hepatic venous pressure gradient*))
  - > 12 mmHg – riziko krvácení z varixů
- > cirhóza
-> Budd-Chiari syndrom

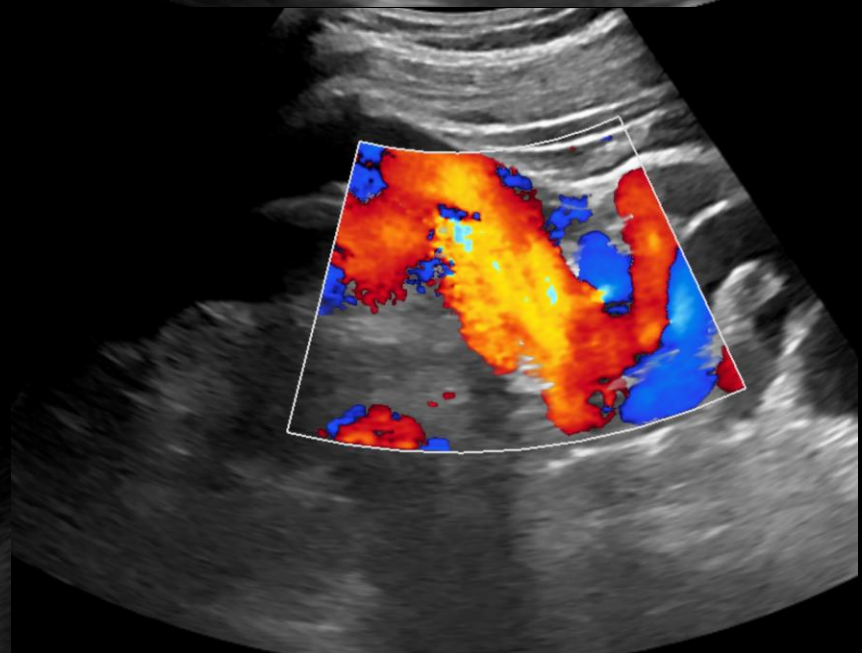
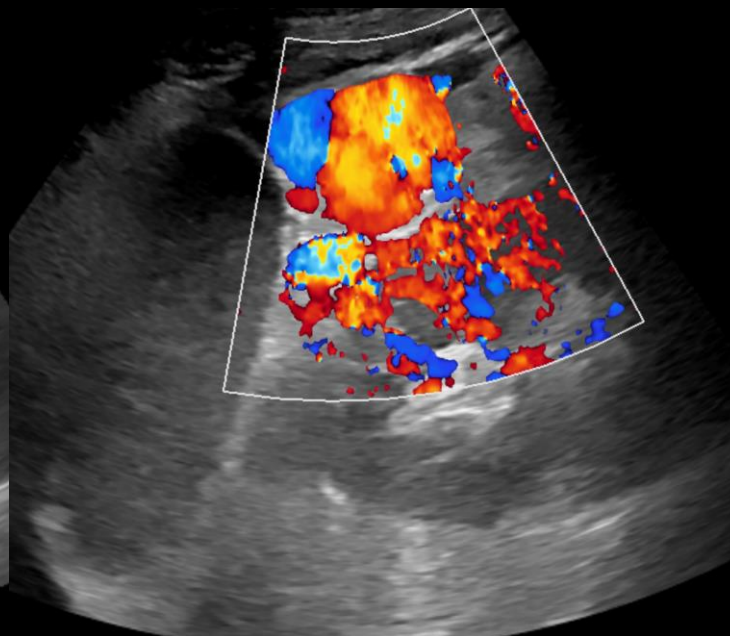
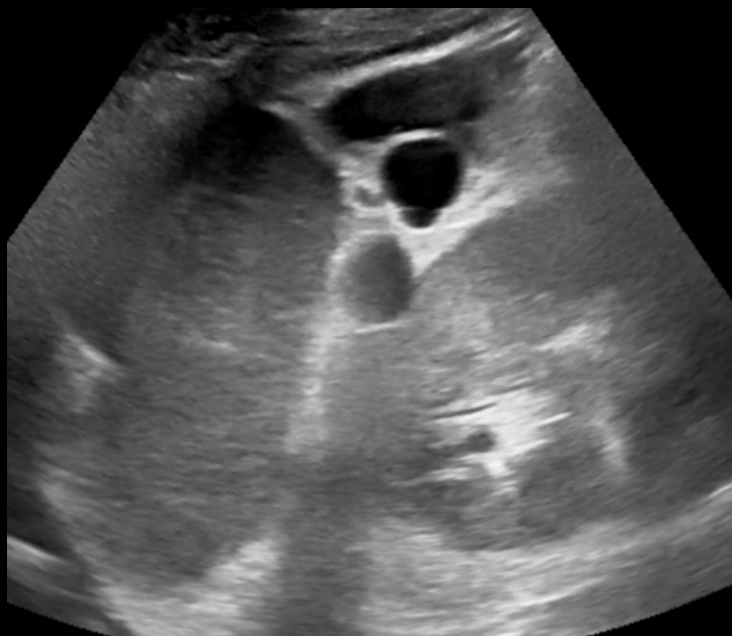
UZ známky portální hypertenze

- portální žíla
  - rychlost <15 cm/s (senzitivita 88 %, specificita 96 %)
  - šíře >13 mm
  - toky bifazické/hepatofugální
  - kavernózní přestavba portální žíly
- šíře vena lienalis a vena mesenterica superior > 10 mm
  - součet šíře vena portae, mesenterica superior a lienalis > 25 mm

UZ známky portální hypertenze

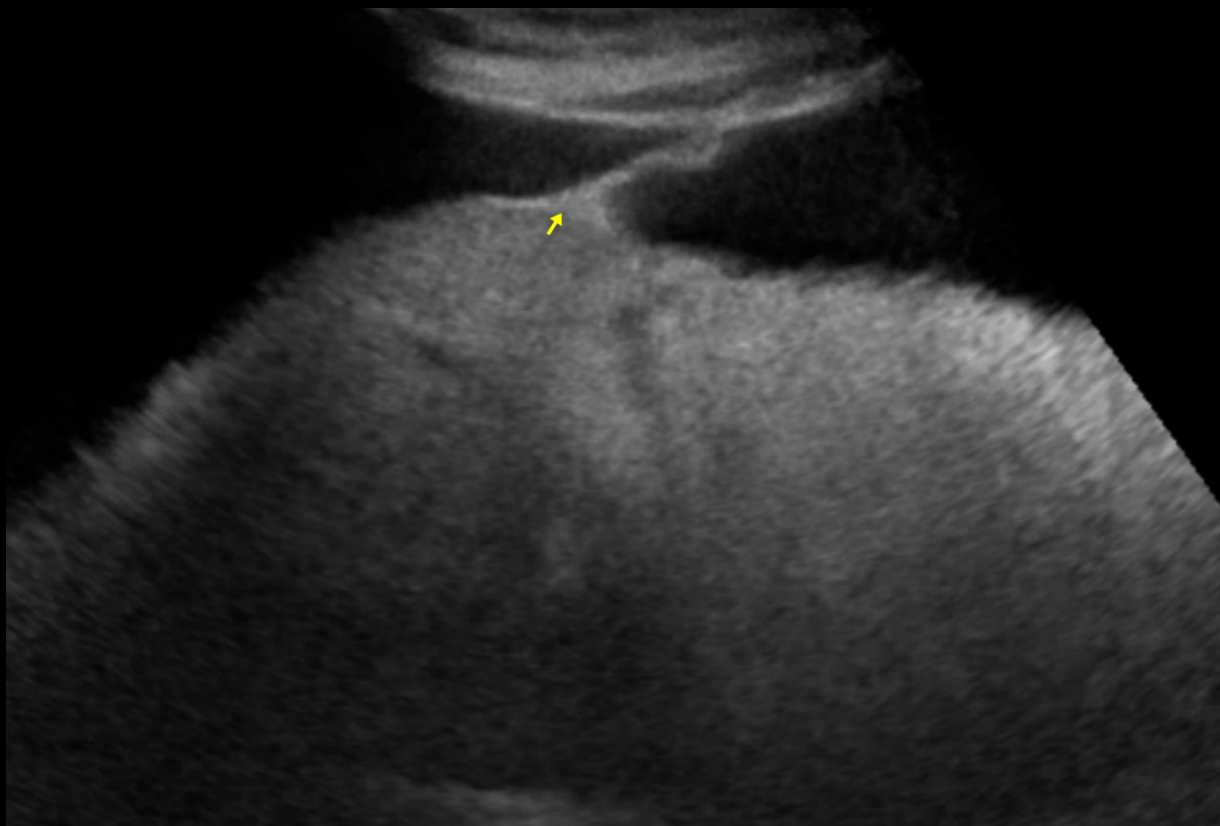
- otevřené portosystémové kolaterály (senzitivita 70-83 %)
  - paraumbilikální (30-35 %)
  - splenorenální (20 %)
  - omentální a mezenterické
  - retrogastrické
  - esophageální

UZ známky portální hypertenze

- splenomegalie (v dlouhé ose >13 cm)
- ascites

Abd Renal
C5-1
23Hz
RS

2D
63%
Dyn R 55
P Low
HGen

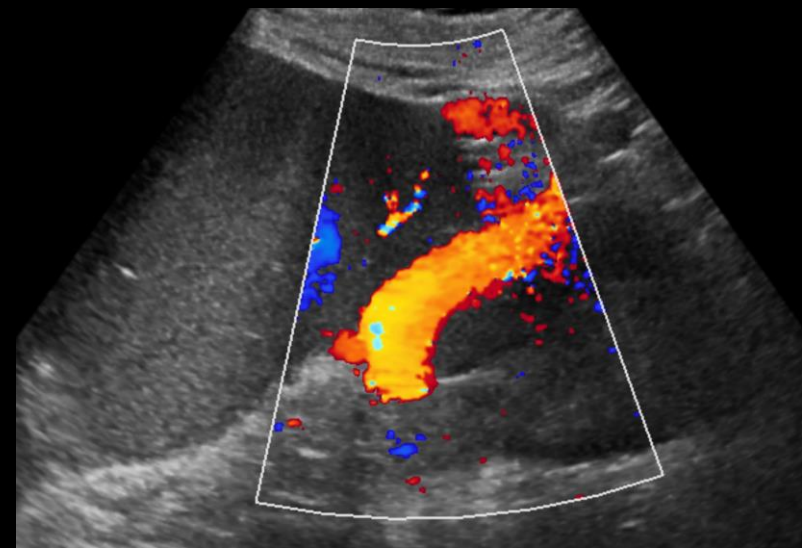
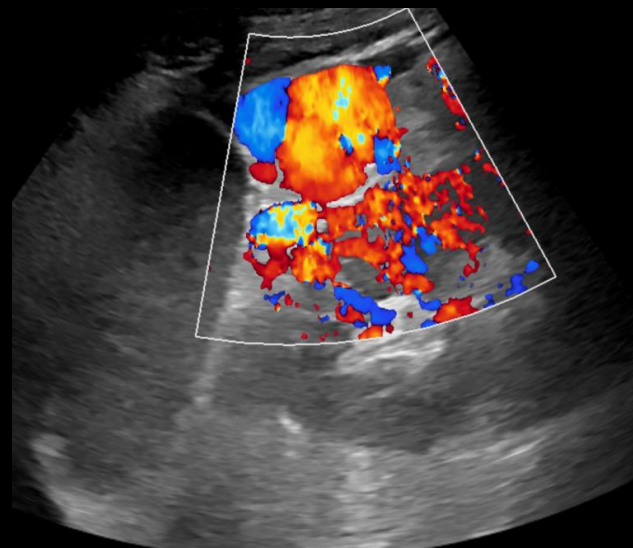
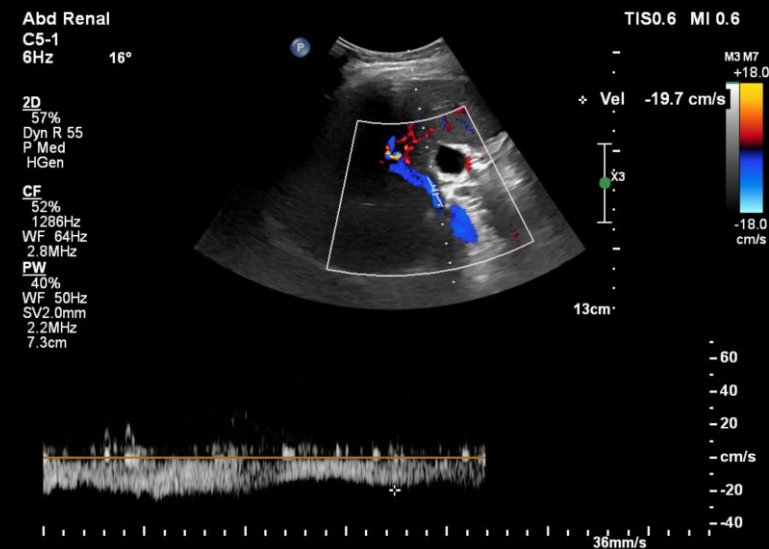
Left

✦ Dist 174 mm
✕ Dist 77.6 mm

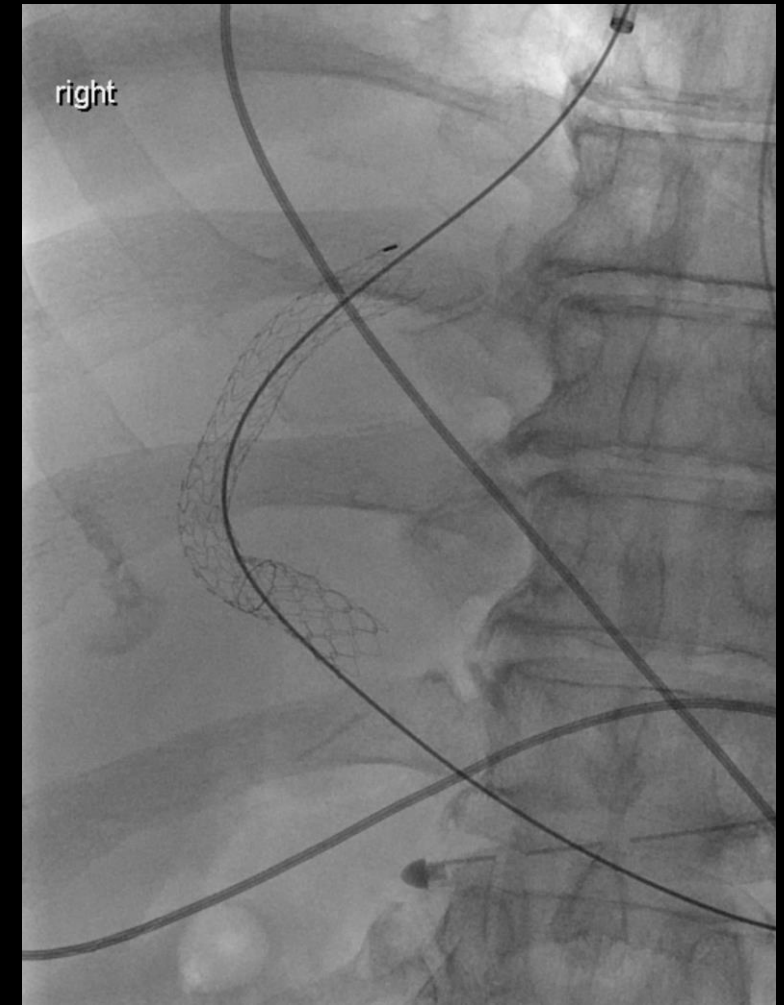
UZ známky portální hypertenze - checklist

- portální žíla
  - rychlost <15 cm/s
  - šíře >13mm
  - toky – hepatofugální
- ascites
- šíře vena portae + lienalis + mesenterica superior > 25mm
- paraumbilikální žíla

TIPS

- transjugulární intrahepatický portosystémový shunt
- vytvoření kanálu mezi jaterní a portální žilou (ideálně pravostranné větve)
- indikace
  - **komplikace portální hypertenze – krvácení z varixů**
  - Budd-Chiari syndrom
  - trombóza portální žíly
  - hepatorenální syndrom
- kontraindikace
  - jaterní/renální/srdeční selhání
  - hepatická encefalopatie
  - biliární obstrukce
  - sepse

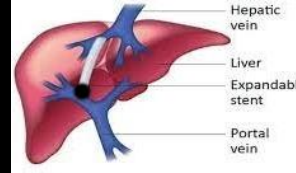

Hodnocení funkce

- 1. kontrola 7-10 po zavedení, pak po 6 měsících
- hepatopetální toky ve kmeni porty
- rychlost v kmeni porty >30 cm/s
- rychlost toku v shuntu
  - 60-200 cm/s
- stejná rychlost v průběhu shuntu, měříme na
  - portálním konci
  - uprostřed
  - venózním konci

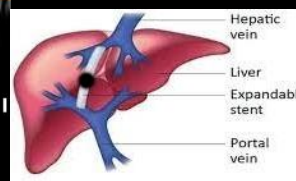
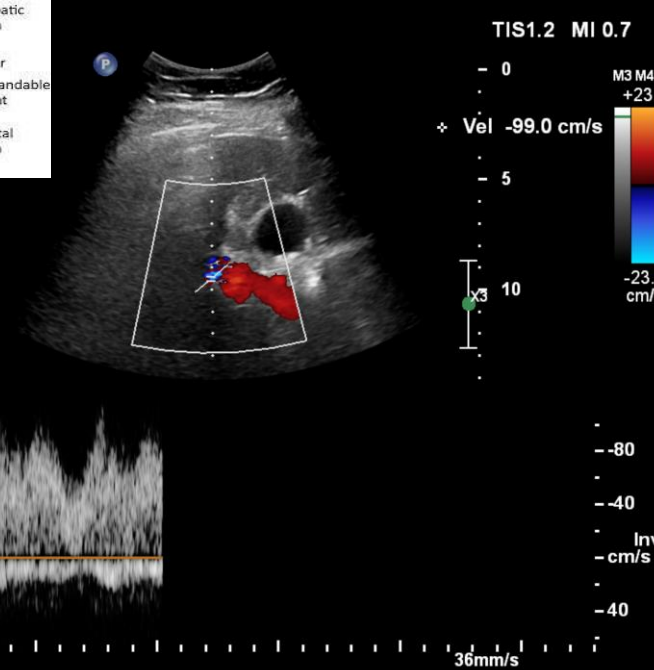
Abd Gen
C5-1
11Hz 52°

2D
57%
Dyn R 55
P Med
HGen

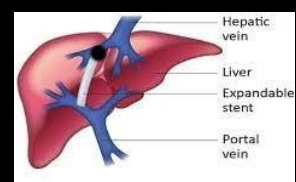
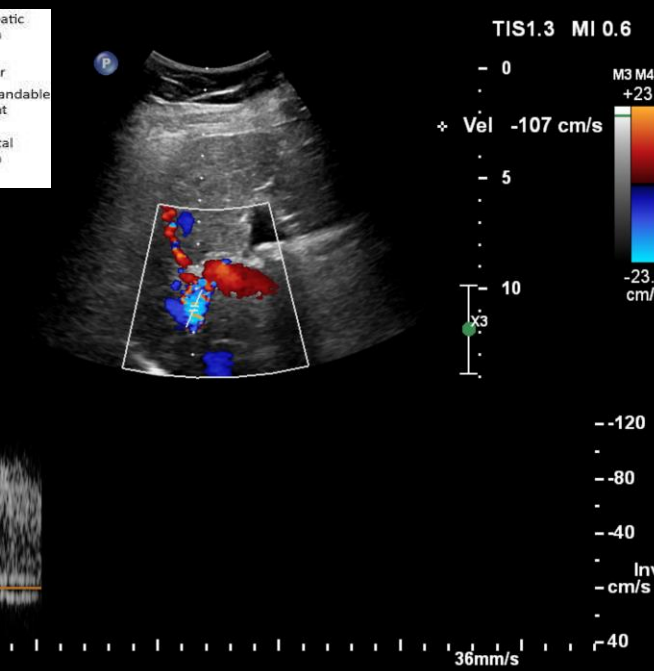
CF
50%
1440Hz
WF 72Hz
3.0MHz
PW
40%
WF 50Hz
SV2.0mm
2.2MHz
10.4cm

P Med
HGen
CF
50%
1500Hz
WF 75Hz
2.5MHz
PW
40%
WF 50Hz
SV2.0mm
2.2MHz
9.5cm

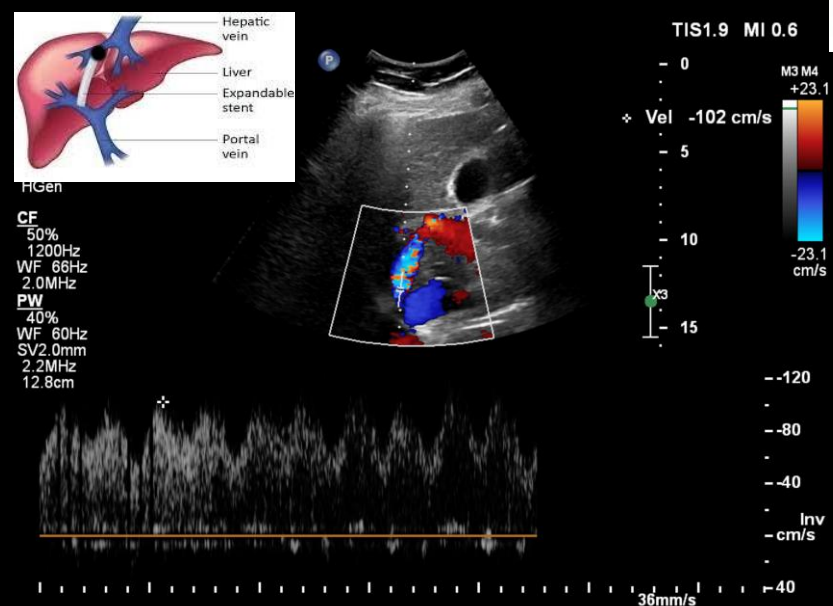

TIS1.9 MI 0.6

HGen
CF
50%
1350Hz
WF 67Hz
2.3MHz
PW
40%
WF 60Hz
SV2.0mm
2.2MHz
10.9cm

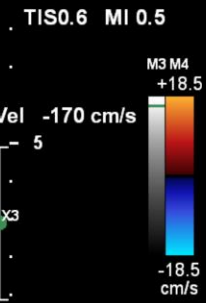
HGen
CF
50%
1200Hz
WF 66Hz
2.0MHz
PW
40%
WF 60Hz
SV2.0mm
2.2MHz
12.8cm

Dysfunkce shuntu

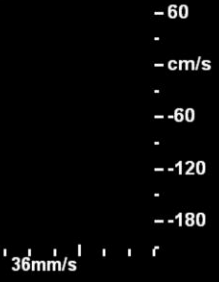
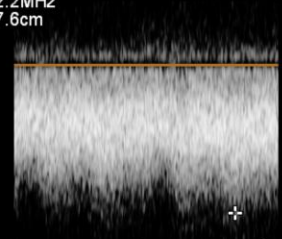
- obrácení toku ve větvení porty (z hepatofugálního na hepatopetální) (specifita 81-100 %)
- rychlost toku v shuntu <60 cm/s a >200 cm/s
- kolísání rychlosti v různých částech shuntu >50 cm/s
- rychlost v kmeni porty <30 cm/s (senzitivita 63 %, specifita 68 %)

- průchodnost stentu je první rok u 86-90 %

Abd Gen
C5-1
10Hz
54°
Z 1.7
2D
59%
Dyn R 55
P Med
HGen

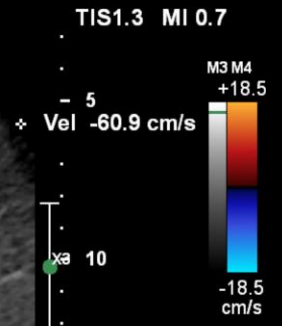
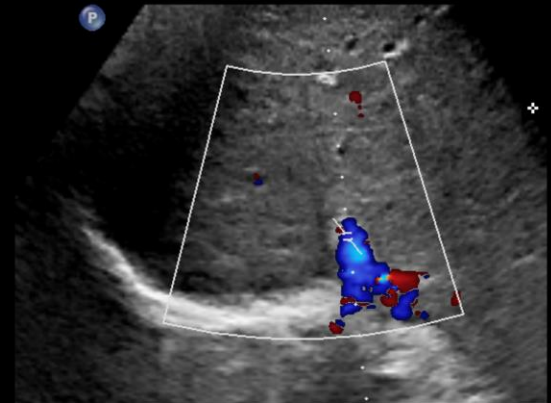

Kontrola – stenóza na portální straně TIPS

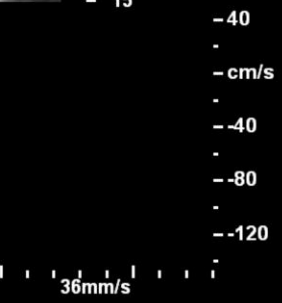
CF
50%
1440Hz
WF 72Hz
3.0MHz
PW
40%
WF 60Hz
SV2.0mm
2.2MHz
7.6cm

Abd Gen
C5-1
4Hz
32°
Z 1.7
2D
72%
Dyn R 55
P Med
Gen

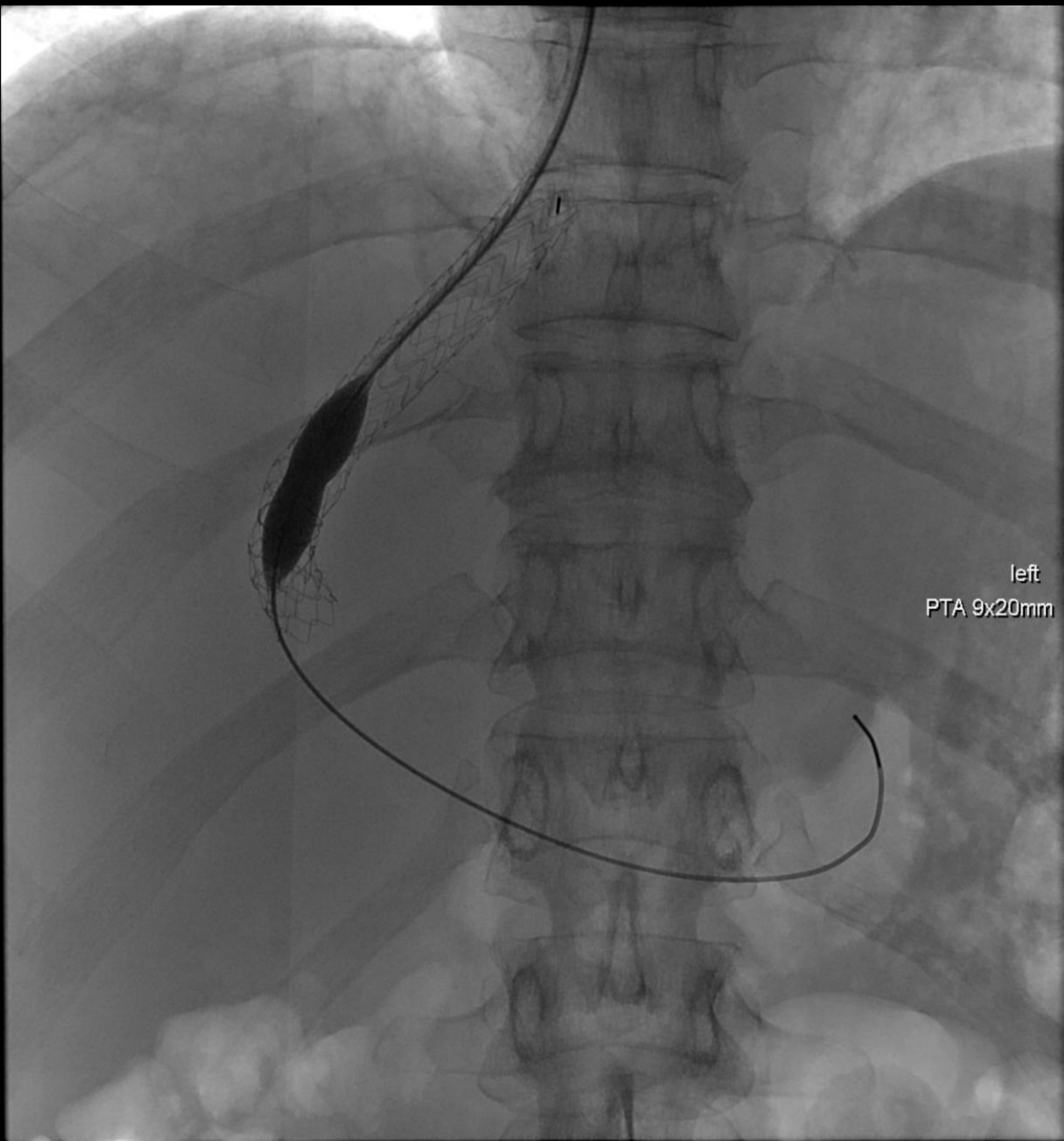

CF
54%
1200Hz
WF 66Hz
2.5MHz
PW
40%
WF 60Hz
SV2.0mm
2.2MHz
9.9cm

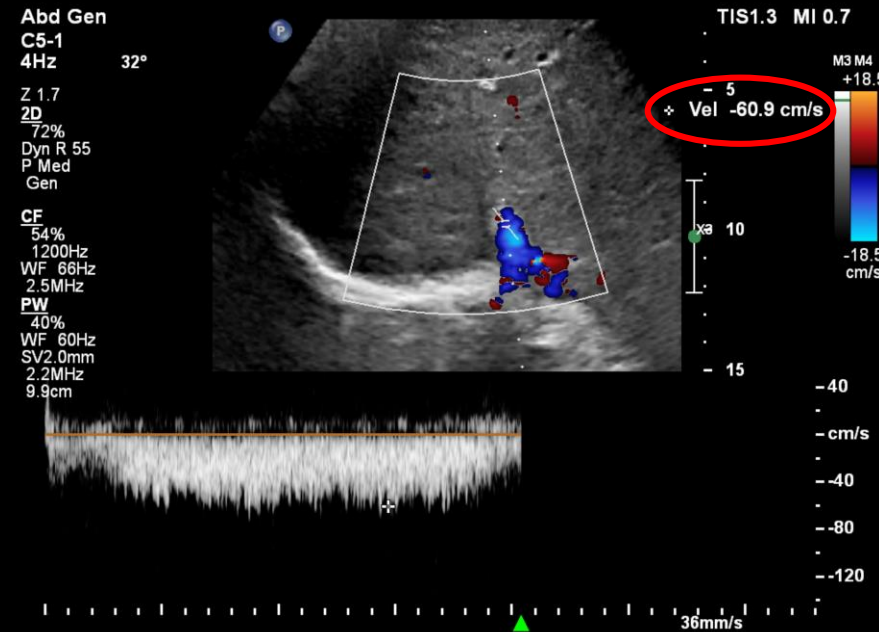
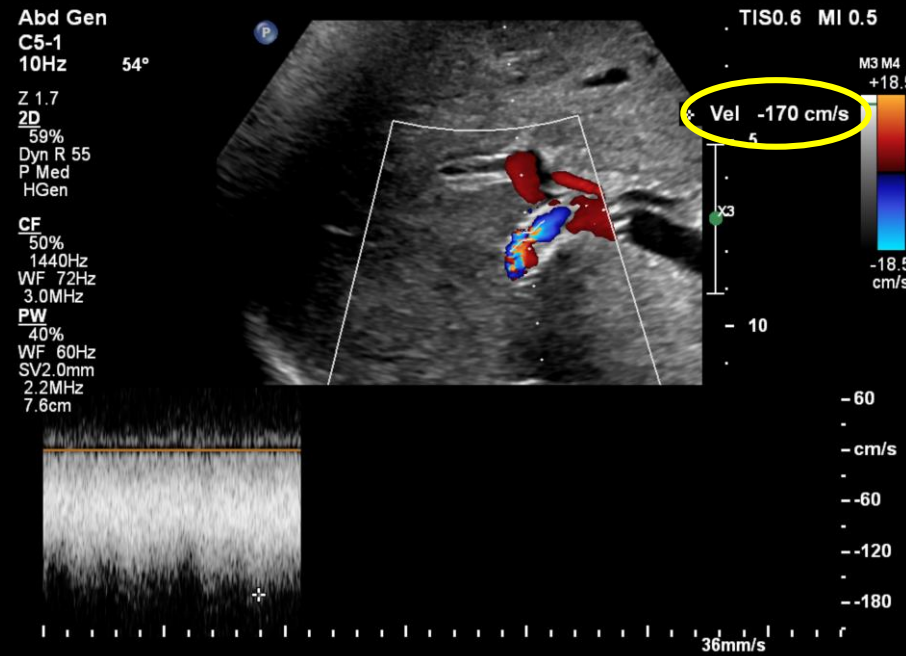

Dilatace cestou PTA

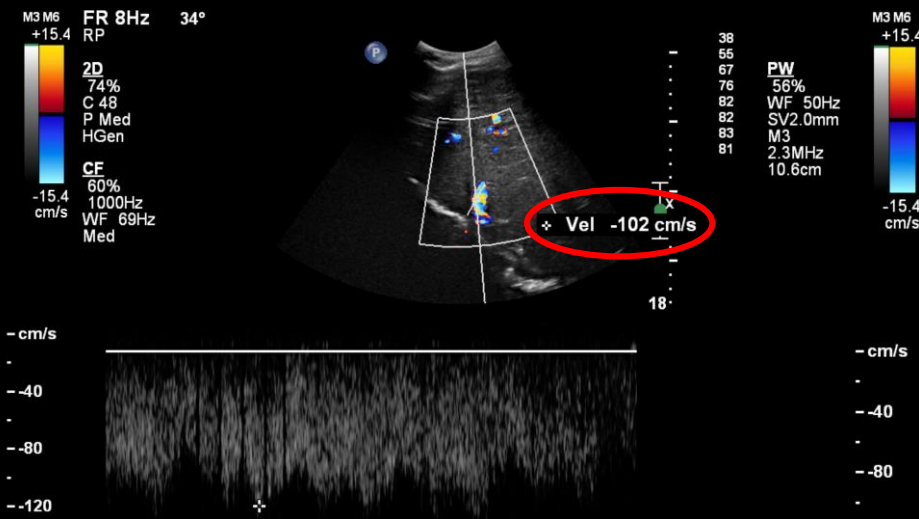
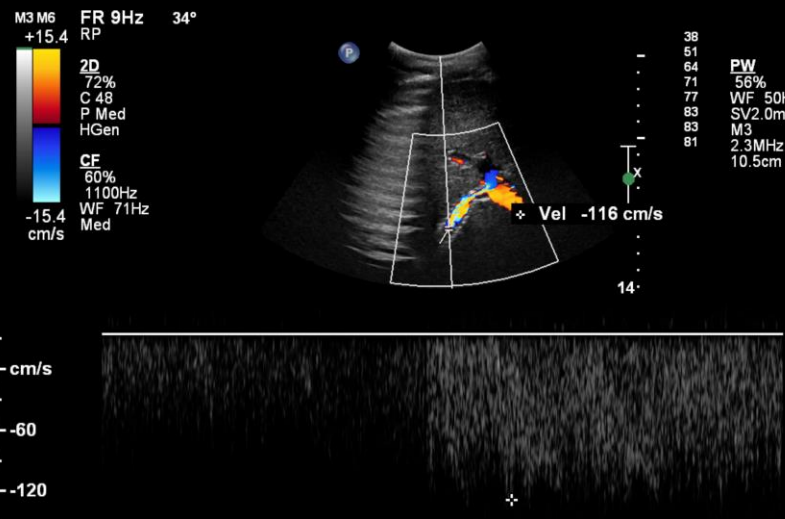
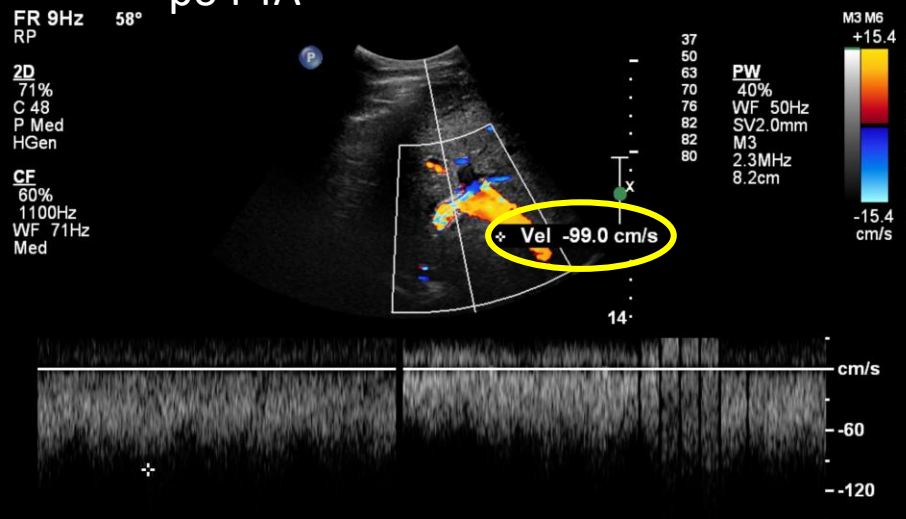

Kontrola po PTA

před PTA

po PTA

Závěr

- radiologický UZ jater
  - B-mód + doppler + elastografie + CEUS +
?kvantifikace tuku?
- doppler portální žíly u každého UZ jater (břicha)
  - abnormální tvar spektrální křivky vena portae ->
další známky portální hypertenze?
- došetření příčiny portální hypertenze
  - hepatopatie (nejčastěji cirhóza -> elastografie)

Doppler ultrasonography: A non-invasive method used to diagnose and follow up patients with chronic hepatitis C

Karen Margarete Vieira da Silva Franco, Waldonio Brito Vieira, Apio Ricardo Nazareth Dias, Aline Semblano Carreira Falcão, Luiz Fábio Magno Falcão, Juarez Antônio Simões Quaresma ✉

First published: 23 July 2019 | <https://doi.org/10.1111/jgh.14793>

Results

There was a moderate-strong linear association between the FibroScan data and the Doppler velocimetric indices and splenic index in the hepatic vessels; the mean values of

Děkuji za pozornost